

Pirmdiena, 2017. gada 16. oktobris

Kurzemnieks

LAIKRAKSTS

URZEMEI

No inkubatora biznesā.
10. lpp.

Grāmata par Kuldīgas ļaudīm.
3. lpp.

Apkure un veselība.

6.-7. lpp.

LABĀKIE BIOLOGISKIE SAIMNĪEKI LATVIJĀ

Sējēja 2017 laureāti Dace Antanovičus un Aigars Melderis atzīst, ka piedalīties konkursā bijis vērts nevis balvas dēļ, bet vairāk pašu apziņai, ka jau no sākuma viss darīts pareizi.

Alekseja Konkova foto

Rumbas pagasta SIA *Lāses AM* īpašnieki Aigars Melderis un Dace Antanovičus saņēmuši Zemkopības ministrijas augstāko balvu *Sējējs* par Latvijā labāko bioloģisko lauku saimniecību.

Atzinība nopelnīta par gaļas liellopu audzēšanu uzņēmuma struktūrvienībā *Kolumbi*, kas ir Daces pārziņā.

„Patīkams satraukums, jo pirmoreiz esam izvirzīti tik nozīmīgai balvai – tas ir liels pagodinājums ikvienam zemniekam,” viņa atzīst. „Kļūt par labu bioloģisko saimniecību ir ļoti grūti, jo jāievēro daudz striktākas prasības nekā citiem.”

Saimnieki norāda, ka izvērtēšanā pavadīts

daudz laika un ka žūrija gan bijusi laipna, taču vienlaikus stingra. Aigars piebilst, ka atzinība ir motivācija strādāt tālāk un labāk. Sākumā esot kautrējies dalībai konkursā piekrist, jo vēl par agru. *Kolumbi* ir diezgan jauna bioloģiskā saimniecība, jo *Lāses AM*, kas ilgstoši darbojas gaļas pārstrādē, liellopu audzēšanai pa īstam pievērsās tikai pirms pieciem gadiem, kad vajadzēja izšķirties: likvidēt vai attīstīties. Bet Dacei lopiņi esot sirdslieta: „Biju tajā mirklī gatava pierunāt vīru ņemt lopus, domājot par ģenētiku, audzēt tīršķirnes un izkopt arī tādas dzīvnieku līnijas, kādu Latvijā vēl nav, tā ganāmpulku stabilizējot un ražojot labu gaļu. Vienlaikus bioloģiski atjaunojām zālājus un ganības, jo nepietiek ar to, ka lopi skaisti

izskatās – lai būtu rezultāts, tie pareizi jābaro.”

Vēl šogad konkursam *Sējējs* no mūspuses bija nominēta SIA *Milzu!* kā gada pārtikas pārstrādes uzņēmums un Skrundas zemnieku bioloģiskā saimniecība *Valti*, abas saņēmušas veicināšanas balvu. Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra Kuldīgas nodaļas vadītāja Daiga Mellere norāda, ka jau trešoreiz viena lielā balva nonāk pie mums, bet šogad augstu novērtējumu saņēmuši visi izvirzītie. Tas liecinot par konkurētspējas izaugsmi. Pērn *Sējēju* saņēma Vārmes *Ezergaļu* saimnieki Iveta un Dzintars Erdmaņi, vēl iepriekš atzinība tika laideniekiem Viktorijai un Gatim Zonenbergiem.

Daina Tafelberga

ĪSZIŅAS

Prezidents Kuldīgā

Rīt, 17. oktobrī, 18.00 Kuldīgas novada domes zālē ikviens aicināts uz tikšanos ar Valsts prezidentu Raimonu Vējoni, kurš te viesojas ar kundzi Ivetu Vējoni. Prezidents tiksies ar deputātiem un uzņēmējiem, apmeklēs Kuldīgas Centra vidusskolu, muzeju, SIA *Milzu!* graudaugu pārslu ražotni, SIA *MGS Factory* koka divriteņu ražotni un Zemessardzes 45. nodrošinājuma bataljonu. I.Vējone viesosies Pelču speciālajā internātpamatskolā-attīstības centrā, Kuldīgas bērnudārzā *Ābelīte*, mūzikas skolā un kooperatīva *Kuldīgas labumi* veikalā.

Izkopt radošumu, apgūt valodu

Jaunieši (14–17), kuri interesējas par zīmēšanu un citu jaunrādī un vēlas labāk apgūt angļu valodu, aicināti uz nodarbībām *Radoša un izteiksmīga māksla jauniem cilvēkiem*. Mākslinieks, pedagogs Ole Lindkvists tās angļiski vadīs ceturtdienās no 15.30 darbnīcā Kuldīgā, Mālu ielā 22. Pirmā reize 19. oktobrī.

Vingrošanas nodarbības

Kabiles saieta namā *Sencis* pirmdienās 19.30 būs vingrošana pieaugušajiem (ģērbties piemēroti; ja iespējams, līdzi ņemt paklājiņu). Nodarbības vadīs aerobikas trenere Ilze Druvaskalna, bez maksas to nodrošina Eiropas Sociālā fonda projekts.

Trešdien, 18. oktobrī:

- Prokuratūra jaunās telpās.
- Kā pazīt vardarbību.
- Alsunga dižojas.

REDZĒJUMS

Cik garš, tik plats

Daina Tafelberga,
tāl. 63350570,
daina.tafelberga
@kurzemnieks.lv

Šķiet, kuldīdzniekiem un skruddeniekiem jau tā kā būtu vajadzējis aizmirst tos bargos rudenus un ziemas, kad centrālās siltumapgādes uzņēmumi solīja: „Siltāk kļūs, kad būs vēl aukstāk.” (Virsraksts amatpersonu diskusijai *Kurzemniekā* šī gadsimta sākumā.)

Tolaik Kuldīgā vēl nebija

„Dažkārt vakaros pastaigājot pa Kuldīgu un paostot gaisu, nerodas pārliecība, ka tiešām tiek kurināts ar tīru koksni.”

uzcelta jaunā šķeldas katlumāja, daudzajās aizdomīgajās kurtuvēs tika dedzināts mazs vai akmeņogles, katli plīsa un sprāga, kurinātāji dzēra... Tas pats bija Skrudnā, līdz notika vērienīgā gazifikācija. Tur vienīgā atšķirība bija tāda, ka no slapjās malkas gaisā neradās tik liels piesārņojums, turklāt brīžiem tā nedega vispār.

Taču tagad var mājoklī siltumu ielaist kauču vasarā. Tiesa, daudzdzīvokļu mājās par to vienisprātis jābūt vismaz 51% iemītnieku. Un, protams, jāreķinās, ka jāmaksā būs vairāk. Bet pārējo nodrošinās siltumpie-

gādātājs. Arī ugunsdrošību un tīru gaisu – vērtības, par kurām katrs individuālās apkures īpašnieks vis nepadomā.

Iemesli tam dažādi, pareizāk sakot, visiem nav vienādas iespējas ierīkot modernu apsildi. Tad nu tai vecajā krāsni labākajā gadījumā tiek mes-ta sausa bērza malka (kā tautasdziesmā: „silta, jauka istabiņa...”). Taču, dažkārt vakaros pastaigājot pa Kuldīgu un paostot gaisu, nerodas pārliecība, ka tā tiešām būtu tīra koksne. Kā saka siltumuzņēmuma inženieris, privātmāju saimniekiem ekoloģija ir sirdsapziņas jautājums, jo dabas resursu nodoklis jau tiem nav jāmaksā. Vai vajadzētu tādu ierosināt, lai nav jāelpo kaimiņa indīgie dūmi?

Cits aspekts: ja meži tiek ne vien cirsti, bet arī stādīti, tad malku var pieskaitīt pie atjaunojamajiem dabas resursiem tāpat kā zemi, gaisu, sauli, ko nav iespējams iztērēt. Kāds uzņēmējs teica: Dievs atjaunos, ja malkas gādātājs nevižos.

Taču nav vairs tie laiki, kad vectēvs iejūdzta bērīti un ar zāģi plecā devās gādāt kurināmo. Nevienam nav precīzi reķinājies, bet, iespējams, daļai no tiem naftas produktiem, kurus kādreiz izmantoja kurtuvēs, bet tagad lej jaudīgajā meža tehnikā, CO₂ izmeši noteikti nav absolūta nulle. Kaut kas izplūst gaisā, nopil uz ceļa vai sūnās, izlīst arī eļļa no motorzāģa u.tml. Tas pats vien iznāk.

(Par šo tēmu lasiet 6. un 7. lpp.)

MANUPRĀT

Saliedētā komandā spēka būtu vairāk

Pēc gaisotnes, kas valdīja Alsungas novada iedzīvotāju sapulcē, pat tam, kurš nezina par iekšējām politiskajām peripetijām, varēja kļūt skaidrs, ka vadībā vienprātība nevalda. Nereti latvietim attiecībā pret politiku pārmet pārlieku kūtumu: „Ne mana cūka, ne mana druva. Tik un tā es neko nevaru mainīt, tādēļ par to nedomāju.” Par alsundzniekiem to nevar teikt. Vienuviet sanācis daudz stipru, gudru un par dzimto vietu ieinteresētu cilvēku. Visi vēlas, lai viens no Latvijā mazākajiem novadiem turētos braši un dzīve tajā būtu patīkama ikvienam, bet viedokļi, kā to panākt, gan ir ļoti atšķirīgi. Jācer, ka spēcīgajiem suitu puses ļaudīm nenolaidīsies rokas, lai izveidotu kopīgu komandu un darbotos Alsungas novada labā. Ja spēkus saliedēt neizdosies un kariņš vienam ar otru turpināsies, tad, kā jau sīvā ciņā, uzvarētāju var arī nebūt.

Labi, ka mums visur apkārt ir stipri cilvēki, kuri nebūšanām nevis met likumu, bet cenšas tās novērst. Taču diezgan ierasti nodeva par iesaistīšanos politikā ir maksa ar sirdsmieru. Līdz šim labais speciālists ļaužu daļas acīs pēkšņi kļūst nejēga un nonāk opozīcijā. Visticamāk, šie cilvēki ne par mata tiesu nav kļuvuši slīktāki, tikai nonākuši lomā, kurā lemj par citiem, tādēļ tiek sunīti. Ne vienam vien ar viņa labo izglītību dzīve būtu daudz mierīgāka, ja politikai atņemtu ar roku, dzīvotu savu ierindas pilsoņa dzīvi, kurā apkārtējie viņu mīl un ciena, nevis norāda, kas, viņuprāt, sadarīts nepareizi.

Jolanta Hercenberga, tālr. 63350565,
jolahantah99@gmail.com

PĒC PUBLICĒTĀ

Vēlreiz par atkritumu apsaimniekošanu

Pēc raksta par jauno atkritumu apsaimniekošanas maksu Kurzemnieka redakcijā tika saņemti vairāki telefona zvani ar komentāriem.

BŪS JĀRAKSTA IESNIEGUMS

Kāds Snēpeles iedzīvotājs nav mierā, ka būs noteikts minimālais atkritumu daudzums. Viņš apgalvo, ka viņam viens 240 litru kontainers piepildās piecos gados. „Es saprotu, ka sešu cilvēku ģimenei noteikti tāds daudzums iznāk, bet ir daudz tādu kā es, kuri dzīvo vieni un veikalā gandrīz vai neieperkas. Pērku tikai maizi un kādu desas gabaliņu, un tas plēves gabaliņš ir niecīgs. Pārējo visu izaudzēju pats.” Kungs jautā, vai nav domāts minimālo daudzumu, par ko būs jāmaksā, kaut kā dažādot.

Kuldīgas komunālo pakalpojumu vadītājs Pēteris Gobzemis: „Dome lēmumu vēl nav pieņēmusi – par to vēl tiek diskutēts. Mēs savu lēmuma projektu, kas balstīts aprēķinos, esam iesnieguši. Domājam, ka šajā jautājumā būs elastīgi. Cilvēki varēs rakstīt iesniegumu, brauksim uz mājām apskatīt, vai tiešām tur dzīvo viens cilvēks un vai tiešām atkritumu var būt tik maz.”

IR ARĪ TIEM, KURI NOLIEDZ

Arī cita pagasta iedzīvotājs nav apmierināts, ka būs jāmaksā par minimālo atkritumu masu gadā: „Vai juridiski no manis var prasīt

samaksu par pakalpojumu, ko neesmu saņēmis? Ja netiks izvesti atkritumi, bet man liks par tiem maksāt... Tad jau es nešķirošu, bet metīšu visu kopā, lai ir, par ko maksāt.”

P.Gobzemis: „Tāda ir statistika – aprēķini rāda, ka 95 procentiem mūsu klientu iznāk šie seši konteineri gadā. Un, ja viņi apgalvo, ka neiznāk, tad mēs apskatām konkrēto adresi, un reālais aizvestais daudzums vienmēr ir tik liels vai arī lielāks, lai gan cilvēki atkritumus šķiro.

Protams, vienmēr ir izņēmumi – pensionāri, kuri patiešām dzīvo vieni un veikalos daudz neieperkas. Taču tādu cilvēku, kuriem atkritumu gandrīz vai nav, kļūst aizvien mazāk. Mūsu mērķis nav paņemt naudu, bet gan panākt, lai cilvēki maisiņus nemet pa ceļmalām. Ja būs jāmaksā, cilvēki nemēģinās liekos atkritumus sadedzināt, nemētīs tos ceļmalās, bet iemetīs konteinerā, ja zinās, ka jāmaksā tik un tā. Cilvēki atkritumus pareizi apsaimniekos, nevis pateiks, ka tādu nav.”

„PRET ZAĻO DZĪVI AR NAUDAS RŪNGU”

Kāda Pļavas ielas iedzīvotāja sašutusi, ka par pustukšu konteineru būs jāmaksā kā par

pilnu, ka nāksies maksāt arī par minimālo daudzumu gadā, kā arī par to, ka maksa tiks ņemta par šķirotu atkritumu izvešanu: „Mēs šķirotam ļoti apzinīgi, tāpēc kopējo atkritumu noteikti nav tik daudz, cik tiek rēķināts, – trīs mēnešos iznāk viens kontainers. Daļu liekam kompostā, daļa tiek sadedzināta plītī. Iznāk, ka mūs ar naudu piespiedīs saražot vairāk atkritumu. Pret zaļo dzīvi cīnīties ar naudas rungu! Ja maksa tiks ņemta par šķirotajiem atkritumiem, tad jau daudzdzīvokļu mājas savus konteinerus slēgs un citi tur šķirotos vairs nevarēs likt. Mēs reizēm paceļam pudeli no ielas un ieliekam tur.”

P.Gobzemis vēlreiz uzsvēra: cilvēkiem parasti šķiet, ka atkritumu viņiem nav tik daudz, tomēr realitātē tik daudz gadā iznāk. „Daudzdzīvokļu māju iemītniekiem, protams, ir tiesības neļaut citiem bērt savos konteineros. Sevišķi tāpēc, ka atkritumi bieži ir slīkti sašķiroti: no daudzdzīvokļu namu šķirotajiem mēs 60% par savu naudu vedam uz poligonu. Privātmāju iedzīvotāji varēs šķirotos vest uz laukumu Veckuldīgā vai arī maksāt par tiem transporta izdevumus – tas būs lētāk nekā maksāt par nešķirotajiem.”

Iveta Grīniņa

AKTUĀLAIS JAUTĀJUMS

Kā vērtējat faktu, ka grāmatā jau izdots viens pētījums par arhitektūru Kuldīgā un nu otrs – par laikiem, ainavu un cilvēkiem?

Kāda tēma jums liktos pētījuma vērtā?

Vineta Rozentāle, pārdevēja: – Es par izdotajām grāmatām nezināju, bet tādas noteikti ir vajadzīgas. Labi, ka ir, kur izlasīt par pilsētu, kurā dzīvojam. Interesants būtu pētījums par jaunatni: ko viņi Kuldīgā dara, kādas viņiem iespējas. Tas būtu pētījums par

kaut ko mūsdienīgāku, lai interesanti lasīt ir arī jauniem cilvēkiem.

Ilgvars Kuršinskis, pensionārs: – Par arhitektūras grāmatu zinu: izšķirstīju, izskatīju – skaista. Jau no gan vēl neesmu redzējis. Tādas ir ļoti vajadzīgas un vērtīgas.

Jānis Reinholds, mācās tehnikumā: – Neko par tādām nezina. Tā īsti nesaprotu, par ko tās ir, tādēļ nemāku pateikt, cik tās svarīgas. Man tās nekādi nenoder.

Gatis Berševics, strādā kokzāģētavā: – Par tādām grāmatām neesmu dzirdējis. Man liekas, ka noderīgas ir tās, kurās parādītas vietas, ko var apmeklēt gan vietējie, gan tūristi.

Visvaldis Vanags, pensionārs: – Neesmu nevienu no tām redzējis, bet tas labi, ka tādas izdotas. Mēs, vecie, no seniem laikiem vēl šo to par Kuldīgu atceramies, bet kā uzzinās jaunie, ja nebūs nekādu materiālu?

Vilma Vite, pensionāre: – Neesmu šīs grāmatas redzējusi. Interesanti, cik tādas maksā. Par līdzcīvēkiem, par arhitektūru pilsētā man patīktu lasīt. Interesanta tēma pētījumam būtu arī izglītība.

Jolanta Hercenberga, Lāsmas Reimanes foto

Grāmata kā glāsts

„Kuldīga jau sen pelnījusi tik siltu pieskārienu un glāstu kā šī grāmata,” tā par jauno izdevumu *Kuldīga. Laiki, cilvēki, ainava* saka UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas ģenerālsekretāre Dagnija Baltiņa.

Grāmatas *Kuldīga. Laiki, cilvēki, ainava* autore, ģeogrāfijas profesore Aija Melluma aicina pētīt ielu vēsturi un tagadni un katram kuldīdzniekam rakstīt savu grāmatu par pilsētu.

Iepriekšējās publikācijās par pilsētu – no 19. gadsimta līdz mūsdienām – atkārtotas vienvēidīgas ziņas, jo tā ir pilsētas oficiālā vēsture. Diezgan maz materiāla nodereja šodienīgam skatījumam uz Kuldīgu.

Bibliotēkā nupat svinīgi atvērts ģeogrāfijas profesores Aijas Mellumas pētījums. Tas ir jau otrais zinātniskais darbs par Kuldīgu. Pirmais stāstīja par arhitektūru un vēsturisko mantojumu, šis – par ainavu un pilsētniekiem, kuri 31 paaudzē šo vidi veidojuši un saglabā.

„Pilsēta ir kultūrainava, kas veidojusies gadsimtiem, un tajā iekļāvušās daudzu paaudžu pēdas,” stāsta A. Melluma. „Kad man piedāvāja rakstīt grāmatu par Kuldīgu, zināmā mērā biju kā balta lapa, jo man par šo pilsētu nav emocionālu atmiņu.” Priekšzināšanas kā ģeogrāfai, protams, bija: „Iepriekšējās publikācijās par pilsētu – no senākajām 19. gadsimtā un līdz mūsdienām –

atkārtotas vienvēidīgas ziņas, jo tā ir pilsētas oficiālā vēsture. Diezgan maz bija tādu materiālu, kas varētu nodereēt šodienīgam skatījumam uz pilsētu. Tad izveidojām nelielu pētnieku grupu, kurā katrs pētīja savu nozari. Tikai pēc tam man bija iespēja visu apkopot un sākt rakstīt. Darbs notika divās daļās. Manējā beidzās apmēram pirms diviem gadiem, pēc tam iesaistījās daudz cilvēku, kas saistīti ar grāmatas izdošanu.”

Pasākumā autore teica paldies pētnieku kolektīvam: arhitektūras vēstures zinātnīkam Jānim Lejnīkam, arhitektei, Kuldīgas novada būvvaldes vadītājai Janai Jākobsonei, Kuldīgas bibliotēkas automatizācijas un informācijas resursu apstrādes no-

daļas vadītājai Guntai Grundmanei, socioloģei Ritmai Rungulei, kura darbā izmantoja arī *Kurzemnieka* publicētos Kuldīgas ielu stāstus, novada muzeja ekspertei pētnieciskajā darbā Dainai Antoniškai, Kuldīgas attīstības aģentūras vadītājam Kasparam Rasam, arhitektei Intai Jansonei, ainavu arhitektam Guntim Kalniņam un domes vecpilsētas speciālistei Sintijai Vītolīnai, kura bija visa projekta vadītāja. Izskanēja pateicība arī daudziem citiem iesaistītajiem. Pasākumu muzikāli papildināja mūzikas skolas saksofonistes un akordeonisti.

Iveta Grīniņa
Lāsma Reimanes foto

Vai riteņu pumpītis noderētu?

„Kuldīgas aktīvās atpūtas centrs (KAAC) ierosinājis vairākus projektus, bet velosipēdu pumpja pie mūsu ēkas Baznīcas ielā 5 vēl aizvien nav,” tā domes komiteju sēdē informēja centra vadītājs, deputāts Artis Gustovskis.

Viņš kolēģiem skaidroja, ka dažādos projektos dabūta nauda, lai kooperatīvam *Kuldīgas labumi* uzbūvētu plašāku kiosku, pie Ventas uzliktu tālskati, kā arī interaktīvu informācijas stendu Pārventā. Divriteņu pumpītīm 200 eiro atrasti KAAC budžetā, bet vēl aizvien neveiksmīgas esot sarunas ar domes speciālistiem. „Es, protams, neceru, ka *svētajā pilsētā*, vecpilsētā, mums ļaus nolikt elektronisku pumpi, bet vismaz mehānisku...” A. Gustovskis neslēpa sarūgtinājumu. Viņš skaidroja, ka tāda ierīce būtu

Šāds varētu izskatīties mehāniskais velosipēdu pumpītis Kuldīgas Rātslaukumā.

noderīga gan iedzīvotājiem, gan velotūristiem, kuru pilsētā ir diezgan daudz. Līdzīgi pumpīši esot gan Tukumā, gan ārzemēs.

Deputāti komitejā ieteica domes sēdē balsot par mehānisku velopumpi, par atbildīgo ieeļot A. Gustovski.

Inguna Spulniece

Lai mēri nelaistu tālāk

Kuldīgas novada Vārmes un Rumbas pagastā, kur septembra beigās konstatēta saslimšana ar Āfrikas cūku mēri (ĀCM) un noteikta karantīna, sagatavojušies šīs slimības tālāka ceļa ierobežošanai.

NEDRĪKST IZVEST CŪKGAĻU

Karantīna noteikta visā Vārmē un tajā Rumbas pagasta daļā, kas atrodas no Kabiles ceļa līdz Ventai. Tur no novietnēm aizliegts izvest cūkas un to bioproduktus, kā arī šo mājdzīvnieku produkciju: gan svaigu, gan pārstrādātu. Cūkas drīkst turēt tikai izolētā, savvaļas dzīvniekiem nepieejamā vietā, un jānodrošina, lai tur ar priekšmetiem nevar sērgu ievazāt no lauka. Pie novietnes ieejām un izejām jānoliek ar dezinfekcijas šķīdumiem piesūcināti pakļāji.

Vārmē slimība konstatēta jau mirušai mežacūkai. Tādos gadījumos atradējam nekavējoties jāinformē Pārtikas un veterinārais dienests (PVD). Tas pats jā dara medniekiem, ziņojot par visām karantīnas zonā nometītajām un atrastajām mežacūkām, kā arī jānodrošina, ka nometītie ķermeņi un blakusprodukti tiek identificēti un uzglabāti līdz laboratorisko izmeklējumu rezultātiem. Ja aizdomas par ĀCM apstiprinās, mežacūku ķermeņi, trofejas un subprodukti jāiznīcina pēc veterinārā inspektora norādījumiem.

IR VIENS KONTEINERS

Tā kā Rumbas pagastā karantīna skar tikai nelielu daļu pie Vārmes, abu pagastu pārvaldes vienojušās par vienu mežacūku blakusproduktu konteineru. Neesot bijis viegli atrast zemnieku, kas apņēmtos to uzraudzīt, līdz pietieciens Kaspars Leitāns no *Kaspariem*. Pagājušo ceturtdien konteineris novietots Vārmē netālu no ceļa uz Ēdām neapdzīvotā vietā (to izvietojums redzamas kartē mājaslapā www.pvd.gov.lv).

Pēc K. Leitāna teiktā, uzraudzība daudz pūļu neprasa. Mednieks ziņo PVD, ja mežacūkai konstatē saslimšanu, atslēdz konteineru, kur to ievietot, kā prasa biodrošības normas. „Nevar paredzēt, kur slimās cūkas pārvietojas, var vienīgi cerēt, ka konteineris nepiepildīsies, vismaz ne ātri.” *Kaspari* audzē aitas, un šiem dzīvniekiem tāpat kā liellopiem ĀCM ierobežojumi neattiecas.

SATRAUKUMA NAV

Pēc Rumbas pārvaldes vadītājas Lijas Šēles sacītā, pagasta zemnieki ar cūkkopību nenodarbojas. Ir vairāki mednieku kolektīvi, un ziņu par slimām nometītām vai atrastām mežacūkām līdz šim nav. Savukārt Vārmes pārvaldniece Lelde Ose stāsta, ka pagastā vairākās saimniecībās aug līdz desmit cūkām. PVD pārbauda biodrošību. Satraukumam neesot pamata. Aizvadītajā nedēļā laboratorijai nodoti paraugi no kolektīva *Vārme* nometītās mežacūkas. Analīzēs slimība nav atrasta.

Daina Tāfelberga

MEDIĶI INFORMĒ

Stāsta Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta Kurzemes reģionālā centra statistiķe Dārta Girgensone.

No 6. līdz 12. oktobrim Kuldīgas, Alsungas un Skrundas novadā mediķi devušies uz 84 izsaukumiem. Uz slimnīcu aizvests 31 cilvēks, no tiem viens bērns. Četri vīrieši bijuši alkohola reibumā.

Nedēļas laikā Kuldīgā bijusi viena krimināltrauma – cietusi sieviete, kura nebija reibumā. Viņa nogādāta ārstniecības iestādē.

50 gadus vecs vīrietis reibumā kritis uz ielas un pārsitis galvu, ar vaļēju brūci nogādāts slimnīcā. 55 gadus vecu sievieti Kuldīgā uz pārejas notriekusi vieglā automašīna, cietusi ar virspusēju krūšu kurvja ievainojumu nogādāta pie mediķiem. Astoņus gadus vecs zēns, spēlējot istabā bumbu, ar kāju iespēris pa stikla durvīm. Stikls saplīsis, un zēns guvis apakšstilba ievainojumu.

Uzklaušija Iveta Grīniņa

No pašvaldības prasa saliedētu darbu

Par Alsungas novada domes darbinieku pienākumu sadali un savstarpējām attiecībām, budžeta naudas tērēšanu, remontdarbiem pilī un citiem jautājumiem ap pussimts kultūras namā sanākušo iedzīvotāju sapulcē jautāja pašvaldības pārstāvjiem.

50 Aptuveni tik cilvēku Alsungas kultūras namā pulcējās iedzīvotāju sapulcē.

KAS, CIK UN KĀPĒC TĀ MAKSĀ

Domes priekšsēde Daiga Kalniņa skaidroja, kas veido novada budžetu un ka tas šogad izpildās, kā prognozēts. Pēc prezentācijas par ieņēmumiem un izdevumiem kāda iedzīvotāja interesējās, kādēļ skolai, kurā mācās 120 bērnu, atvēlēts gandrīz tikpat, cik bērnuudārzam, kuru apmeklē uz pusi mazāk. D.Kalniņa sacīja, ka bērnuudārzā audzēkņi dienā uzturas vairāk stundu, tādēļ pirmsskolas izglītība maksā dārgāk. Arī telpu uzturēšanas izmaksas ir atšķirīgas.

Vēl tika jautāts, kādēļ šogad Alsungas vidusskolas direktorei ir arī audzināmā klase. Citus gadus tā neesot bijis. „Vai skolā trūkst skolotāju, ka tas jāuzņemas direktorei?” jautā sievietē. D.Kalniņa atbildēja, ka šajā jautājumā nav iedziļinājusies, bet varot pasacīt, ka par audzināmo klasi skolotāji saņem tik maz, ka darbs jādara gandrīz vai sabiedriskā kārtā.

Par pašvaldības kredītsaistībām kāda iedzīvotāja jautāja, kādēļ joprojām jāmaksā par Liepu ielas remontu, ja iepriekš teikts, ka lielu summu tajā ieguldījis uzņēmums *Venta FM*. Tā kā iela labota iepriekšējā sasaukumā, bijušais domes priekšsēdis Aivars Sokolovskis atbildēja, ka lielākais bijis pašvaldības ieguldījums. Uz-

/// Iedzīvotāji vairākkārt teica, ka domē vajadzētu strādāt draudzīgāk – palīdzēt, vienam otru atbalstīt.

nēmums par savu naudu to darījis tikai savas teritorijas tuvumā.

DOMAS ATŠKIRAS

Izpilddirektors Voldemārs Dunajevs tika aicināts pastāstīt, kas saimnieciskajā ziņā paveikts iepriekš un kas tiks darīts turpmāk. V.Dunajevs sacīja, ka nav īpaši gatavojies, jo neesot zinājis, ka būs jārunā, bet priekšsēde iebilda, ka viņš pats tādu iespēju lūdzis. Izpilddirektors sacīja, ka ierastie darbi turpinās. Viņš arī uzskata: nav pareizi, ka tagadējai priekšsēdei prasības ļoti atšķiras no iepriekšējiem domes vadītājiem. Nemitīgi jaunas prasības un kontrole traucējošas strādāt. D.Kalniņa savukārt norādīja: par visām nepilnībām, ja tādas pašvaldībā būs, jāatbild viņai, tādēļ priekšsēde dara savu darbu un izpildīto savukārt prasa pildīt savus pienākumus, lai nepilnību nebūtu.

NESASKAŅAS NEPATĪK

Iedzīvotāji vairākkārt teica, ka domē vajadzētu strādāt draudzīgāk – palīdzēt, vienam otru atbalstīt. Tika jautāts, kādēļ šajā sa-

saukumā izpildīto darbu uzlikts tik daudz pienākumu. D.Kalniņa norādīja, ka no V.Dunajeva tiek prasīts tikai tas, kas iekļauts pienākumu aprakstā. Daži iebilda, ka viens to nevarot paveikt. Tam D.Kalniņa piekrita un tādēļ gaida no V.Dunajeva ierosinājumu pieņemt vēl kādu darbinieku. Saruna par to bijusi, bet rīcība nesekojoš. Arī par saimnieciskām vajadzībām, piemēram, Svētā Miķeļa svētkos par nebūšanām ar sabiedrisko tualeti, priekšsēde norādīja, ka tie ar izpildītore pārrunāti, bet viņa rīcība joprojām tiek gaidīta. D.Kalniņa atzina: V.Dunajeva sacītais, ka viņš palūgts, vai nevēlas iet pensijā, jo netiek ar pienākumiem galā, ir patiess.

Kāda iedzīvotāja norādīja, ka daudziem alsundzniekiem nepatīk nesaskaņas domē, un ieteica priekšsēdei uzņemties daļu izpildītore pienākumu: „Daudziem cilvēkiem laukos Voldemārs patīk: izpalīdzīgs, nakts laikā izdaris, ja palūgs. Vai tiešām nevarat vienoties? Ja viņš tos papīrus nevar sarakstīt, tad palīdzī! Izdari tu to!”

VAI NEAIZVIETOJAMA?

Uz kādas alsundznieces jautājumu, kādēļ kasieres prombūtnē viņas vietā netiek norīkots cits cilvēks, lai iedzīvotāji var samak-

/// D.Kalniņa atzina: V.Dunajeva sacītais, ka viņš palūgts, vai nevēlas iet pensijā, jo netiek ar pienākumiem galā, ir patiess.

sāt, tika skaidrots, ka līdzīgi kā citās pašvaldībās kasiere savus pienākumus negrib citiem uzticēt, jo dokumenti jāaizpilda korekti. Iedzīvotāju šāds arguments nepārliecināja: „Mums nav jāskatās, kā ir citiem. Tas taču nav tik sarežģīti, ka cits to nevarētu. Ārstu un domes vadītāju var aizvietot, bet kasieri ne? Es nesaprotu.”

PILS UZTURĒŠANA PRASA NAUDU

Tuvākie plāni ir vidusskolas remonts, rotaļu laukuma izveide un pils remontdarbi. Visvairāk jautājumu bija par pili. „Bija iesniegums, ka kāds grib to pirkt. Kāpēc nepārdeva? Tā varēja ietaupīt pašvaldības naudu. Tagad mums katram uz turieni jāaiznes maisu ar naudu, lai to graustu salabotu. Un vēl nepietiks,” sacīja kāda sieviete.

A.Sokolovskis skaidroja, ka to pils daļu, ko plānots remontēt, neviens nav vēlējies iegādāties: „Gribēja pirkt sporta zāli.” Iedzīvotāji arī vaicāja, kādas būs iz-

maksas un kā projekta nauda tiks izmantota. Par to bez D.Kalniņas stāstīja arī nesen darbā pieņemtais attīstības nodaļas vadītājs Ronalds Veiss un muzeja vadītāja Inga Bredovska.

SĒDĒS IET KARSTI

Jautāta, kā deputāti apmeklēs sēdes, D.Kalniņa atbildēja, ka labi – bijuši daži attaisnoti kavējumi. Viņa atzina, ka daudzos jautājumos sēdēs viedokļi ir atšķirīgi. „Mums nav vienprātības – katrs domājam citādi. Tad daudz diskutējam, un brīžam iet skaļi. Domāju, ka vēlēšanu emocijas pēc laika pierims un turpināsim strādāt,” sacīja priekšsēde. Iedzīvotāji jautāja: „Vai tiešām arī šeit, kur mēs esam tik maz, jāspēlē politiskās spēlītes?”

D.Kalniņai arī tika vaicāts, vai viņa kandidēs Saeimas vēlēšanās. Atbilde: „Jā, bet domāju – sarakstā kā pēdējā. Man nav nolūka iet no šējenes prom. Atnācu te, lai dzīvotu.”

Vēl tika apspriests Raiņa ielas pārbūves turpinājums. Tāpat D.Kalniņa aicināja ikvienu nākt uz domi, lai paustu savu viedokli, bet viņa paliek pie tā, ka katram jādara savi darbi, par ko viņš saņem atalgojumu.

Jolantas Hercenbergas teksts un foto

Kurš pēta: vecāki vai bērni?

Šāds jautājums Kuldīgas novada deputātiem radās apvienoto komiteju sēdē, kad bija jāapstiprina kārtība, kādā pamatskolas bērni trīs grupās (1.–4. klase, 5.–6. kl., 7.–9. kl.) izstrādā pētnieciskos darbus.

Izglītības nodaļas vadītāja Santa Dubure uzsvēra, ka katrā vecuma posmā jāizstrādā un jāaizstāv viens darbs, to var darīt vairākus gadus. Viņa deputātiem skaidroja,

ka iepriekš par to runāts ar visu novada skolu pētnieciskā darba koordinātoriem. Arī viņiem bijuši pretrunīgi viedokļi par jaunāko posmu – cik lietderīgi ir kaut ko pētīt tik maziem bērniem. Secināts, ka 1. klasē bērni tēmai pievēršas, sāk mācīties, kā pētīt, to turpina 2. klasē, trešajā var sākt jau rakstīt, bet pabeigt 4. klasē. Deputāte Sigita Vaivade ieteica 1. un 2. klases audzēkņus likt mierā, ļaujot viņiem vispirms

kārtīgi iemācīties lasīt un rakstīt. S.Dubure atbildēja, ka pētījums nav sarežģīts, tas ir katram vecumposmam piemērots.

Savukārt deputāte Kristīna Rūtenberga puda pamatotas bažas: „1. klasē es kā mamma pētniecību nejutu, 2. klasē arī ne, bet ceturtajā sākšu sacensties ar citām mammām par to, kura esam bērna vietā uzrakstījušas labāku darbu.” S.Dubure iebilda, ka darbu aizstāvēšanā var redzēt, kurš

bērns strādājis pats, bet kura vietā pacentušies vecāki. Tādēļ viņa aicināja deputātus aprīlī atrast laiku un piedalīties pētniecisko darbu aizstāvēšanas konferencē.

Deputāti gan ieteica domes sēdē lemt par to, ka Kuldīgas novadā jāsaņem pētnieciskos darbus rakstīt 4. klasē, bet S.Dubures viedoklis bija tāds, ka skolēnu dzīvē tas neko nemainīs.

Inguna Spuleniece

- 1.–9. klasē skolēni drīkst izstrādāt pētnieciskos darbus, bet tā ir katra novada iniciatīva, ko nepieprasa Izglītības un zinātnes ministrija.
- 10.–12. klasē katram obligāti jāizstrādā zinātniski pētniecisks darbs par paša izvēlētu tēmu.

Vēlas pagastu redzēt sakoptāku

Par Snēpeles pārvaldes vadītāju uz pārbaudes laiku – trim mēnešiem – iecelts pagasta iedzīvotājs Edgars Reimanis. Pirmā darbdiena bija 10. oktobris, kad viņš piedalījās Kuldīgas novada pagastu pārvalžu vadītāju sanāksmē domē.

Par sevi viņš stāsta: „Esmu Snēpelē dzimis un audzis, te dzīvo mani bērni. Man ir divi uzņēmumi: *Vinder ER* un *Dižā muiža ER*. Viens nodarbojas tikai ar lauksaimniecību, otrs – ar būvniecību un mežizstrādi.”

Kāpēc pieteicies šim amatam? „Gribēju kaut ko mainīt un īstenot savu redzējumu, kā pagasta dzīvi uzlabot. Gribētos šo vietu redzēt daudz sakoptāku, lai cilvēkiem iebraucot būtu prieks. Snēpelē darba vietu maz, zināmā mērā pagasts ir Kuldīgas guļamrajons, bet cilvēku plūsma – liela. Līdz galam nav izmantota muižas ēka. Tur vajadzētu kaut ko darīt vairāk.”

E.Reimanis uzsvēra, ka pirmo laiku noteikti aizņems iepazīšanās ar pienākumiem un to, kas pārvaldē paveikts līdz šim.

Par ģimeni viņš piebilda, ka ir precējies, viņam ir 11 gadus veci dēļi, taču ģimene pašķīrusies.

Gaida jaunos un aktīvos

16. oktobrī 18.00 Snēpeles muižā uz tikšanos *Esi aktīvs!* tiek aicināti pagasta jaunieši. „Saukšu kopā jauniešus, lai uzklaustu viņu vēlmes un vajadzības, lai ieinteresētu pašus darboties,” tā par gaidāmo tikšanos saka kultūras nama vadītāja Raimonda Vilmane.

Visām paaudzēm

Snēpeles kultūras nama vadītāja Raimonda Vilmane informē par tuvākajiem pasākumiem, kas domāti dažāda vecuma ļaudīm un dažādām interesēm.

„Latvijas proklamēšanas dienu svinēsim 17. novembrī 19.00. Šajos svētkos, kā vienmēr, teiksim paldies darbīgākajiem. Novembra sākumā izliksim balsošanas kastītes, kurās iedzīvotāji varēs savu balsi atdot par tiem, kuri pelnījuši paldies par labu darbu vai sabiedrisko aktivitāti. Sveiksim arī Jurenovsku ģimeni, kuru *Ērgļi* ieguvuši Kuldīgas novada sakoptākās lauku sētas titulu. Pēc svinīgā pasākuma būs dziedātājas Inetas Rudzītes koncerts. 18. novembrī nesīsim gaismas sveicienu mūsu Latvijai – pie muižas liksim svečītes.

Pašdarbības teātris 4. un 5. novembrī piedalīsies skatē.

Tradicionālais rūķu gājiens ar egles iedegšanu būs 14. decembrī, bet senioru ballīte – 15. decembrī. Bērniem Ziemassvētki plānoti 23. decembrī, bet Jaungada balle – tieši gadu mijā.”

Jau notikusi cikla *Radoši, praktiski, interesanti un arī sārtīgi* šīs sezonas pirmā nodarbība. Par alvejas izmantošanu veselības uzlabošanā stāstījusi Solvita Mātere. Nākamā nodarbība būs 27. oktobrī kultūras namā, tiks runāts par to, kā rudens veltes saglabāt ziemai. Tāpat kā pērn pasākums notiek mēneša pēdējā piektdienā 15.00 un katrs velīts citam tematam.

Tirgū godam pārstāvēts

Hercoga Jēkaba gadatirgū nedēļas nogalē Kuldīgā līdz ar citiem pagastiem arī Snēpele rādīja savus labumus: gardas un skaistas lietas un pat laimētavu.

Rudens veltes no saimniecības *Kalnarāji* tirgoja Vija un Normunds Petkeviči. Viņi piedāvāja dažādus garšīgus kāpostu salātus un pat glītus un labvēlīgus mājas garšņus. Simtiem sklandraušu ātrivien iztirgoja Inga Potāpova, pašdarinātas rotas rādīja un pārdeva Aija Irbe. Tautas lietīškās mākslas studija *Vēveri* tirgoja audēju adītās vilnas zeķes. Jau trešo gadu darbojās snēpelnieku sarūpētā laimētava, kurā varēja iegūt interesantas balviņas: no milzu burkāniem un ievārījuma burciņām līdz adītu zeķu pārim.

Kalnarāju īpašnieki Vija un Normunds Petkeviči Hercoga Jēkaba gadatirgū piedāvāja dažādus kāpostu salātus.

Ar tiem jokiem joki mazi

Tradicionālajā koncertā *Dziedam savam pagastam* skatītāju simpātiju balvu pieaugušajiem ieguvušas vilgālnieces Elīna Zeidaka un Tīna Reķe ar dziesmu *Dulla diena*, bet bērnu konkurencē – snēpelnieks Markuss Vilmanis ar *Dziesmiņu par kartupeli*.

Uzvarētājas Elīna Zeidaka un Tīna Reķe no Vilgāles uz dziesmoto pasākumu Snēpelē brauc vairākus gadus. Vienu reizi viņas laurus jau plūkušas.

Koncerta *Dziedam savam pagastam* jaunākais dalībnieks Markuss Vilmanis bērnu sacensībā uzvarēja. Viņam palīdz grupas *Imula* mūziķis Gints Birkenfelds.

Zāle atkal bija pilna ar atsaucīgiem un labvēlīgiem klausītājiem, kuri dziedātājus uzmundrināja.

Kultūras nama vadītāja Raimonda Vilmane skaidro, ka pasākums notiek jau 15 gadus un šoreiz devīze bijusi *Ar tiem jokiem joki mazi*. Dalībnieku vidū bijis diezgan daudz viesu. Snēpeli pārstāvēja Kintija Irbe ar dziesmu *Neskaties pulkstenī*, Daniela Kronberga ar *Hei, džekiņ!*, Samanta Poriņa ar *Dziesmiņu par Vinniju Pūku*, Nora Poriņa ar *Zilo karbunkuli*. No Turlavas atbraukušas Krista Fībīga un Zanda Spulģīte, no Basiem – Gunita Purviņa, bet Evita Celma un Guna Misāne ieradās no vēl tālākiem pārnovadiem – no Liepājas un Kandavas pusēs.

Koncertā viesojās populārais raidījums *Bez tabu*, kura diktori (Snēpeles pašdarbības teātra režisore R. Vilmane un aktieris Kaspars Poriņš) skatītājus izklaidēja ar jautriem stāstiņiem un anekdotēm un pieteica raidījuma sīžetus. Vairākus gadus drosmīgajiem dziedātājiem palīdz grupa *Imula*, stāsta R. Vilmane. „Gints Birkenfelds un Ojārs Vītoliņš ir profesionāli mūziķi, kuru atbalsts ļoti svarīgs. Parasti aizsūtām viņiem dziesmu sarakstu, pirms pasākuma ir viens mēģinājums. Sākuma gados mums piespēlēja snēpelnieks Jānis Pušilovs.”

Dāvaniņas par drosmi saņēma visi, kuri uzstājās, bet skatītāju simpātijām tika vēl arī īpašas balvas. Šajā reizē dziedātājus vērtēja tikai klausītāji.

Iveta Grīniņa
Autores un Lailas Liepiņas foto

Lappuse tapusi sadarbībā ar Kuldīgas novada pašvaldību.

LAI VESELĪBA NEIZKŪP SKURSTENĪ

Drēgnā laikā ir patīkami atrasties siltās telpās, un daudziem to sniedz malkas apkure – mums visizdevīgākais apsildes veids. Bet vai pareizs ir priekšstats, ka tas ir arī dabai un mums pašiem vislabvēlīgākais?

Svarīgi, ko kurinu es un kaimiņš

„Jādama par to, ko dedzinām, jo tas ir mūsu veselības jautājums,” uzsvē Rīgas Tehniskās universitātes profesore, Vides aizsardzības un siltuma sistēmu institūta direktore Dagnija Blumberga.

JĀLASA INSTRUKCIJA

„Kurtuves, kurās vienlaikus var dedzināt gan malku, gan skaidu briketes, pie mums saskaitāmas uz vienas rokas pirkstiem. Kad kurtuve top, tiek aprēķināts, kā pievadīt gaisu, lai kurināmais sadeg pilnībā, jo degšana nav vienmērīga. Patiesībā briketes tiek dedzinātas malkas kurtuvēs. Rūpīgi jāizlasa apkures katla pase – tur parasti ierobežots kurināmā mitrums. Ja minēti 35%, tad briketes vienas pašas dedzināt nedrīkst: tās ir par sausu, tādēļ izdeg ārdi jeb apakšējā daļa, uz kuras liek malku.”

Dagnija Blumberga, Rīgas Tehniskās universitātes profesore, Vides aizsardzības un siltuma sistēmu institūta direktore

MITRA MALKĀ RAISA VĒZI

„Siltumu, ko iegūst, dedzinot kurināmo, sauc par sadegšanas siltumu. Sausai malkai tas ir līdzvērtīgs granulām. Bet tādu mitruma procentu var iegūt, ja malku žāvē piecus gadus. Šādu greznību neviens nevar atļauties, tāpēc parasti malkas mitrums ir 35%, labākajā gadījumā – 25%. Zaļā kokā un slapjā malkā ir vairāk ūdens

nekā cietās masas – 55%. Kad malku ieliek kurtuvē, tur ir ogleklis un ūdeņradis. Jāpānāk, lai degot tas viss savienotos ar skābekli, izveidotos oglekļa dioksīds un ūdens tvaiki. Vienlaikus notiek arī ap 250 citu ķīmisku reakciju. Kad mitruma ir daudz, tas šīs reakcijas pagriež citā virzienā, un pa skursteni laukā lido kancerogēnais benzopirēns.

NO DŪMEŅA – PAGALMĀ

„Privātmāju rajonā skursteņu ir daudz, tie ir diezgan tuvu zemei, tāpēc degšanas produkti nonāk pagalmos. Svarīgi saprast: no tā atkarīga ne tikai paša, bet arī kaimiņu un citu veselība. Lielajām katlumājām skursteņa augstums aprēķināts tā, lai dūmgāzes aizietu atmosfēras augšējās slāņos. Ja kurtuvē dedzina atkritumus, tās vispār ir šausmas! Pa skursteni nāk laukā liela kancerogēno vielu buķete. Ja kaimiņš kurina atkritumus, kāds jau nebūs rīt uzreiz slims – viss pamazām uzkrājas, kamēr parādās. Tad cilvēks brīnās, kāpēc ir problēmas ar veselību. Tā ir arī atbilde par dārzena un augļu kvalitāti privātmāju rajonos. Mana kolēģe ķīmiķe uz laboratoriju aizveda sava dārza kāpostus. Nitrāti tajos bija krietni virs normas ne jau tāpēc, ka par daudz mēsloju, – tas nāk no slāpekļa oksīda kaimiņmāju dūmgāzēs. Tāpēc Zviedrijā mazajiem skursteņiem pateiktas nē, jo tas ietekmē veselību. Jau pirms 20 gadiem pieņemti noteikumi, kas samazina iespēju ierīkot individuālu apkuri un liek pieslēgties centralizētajai, jo tai ir augsts skurstenis.”

NO IERASTAJIEM VEIDIEM GRANULAS VISLABĀKĀS

■ **GĀZE UN ŠKIDRAIS KURINĀMAIS** sadeg vispilnīgāk. Ja tā ir biogāze vai biodīzeldegviela, tā ir videi un klimatam draudzīga. Ja fosilais kurināmais, tātad ievests, tas gremdē tautsaimniecību, jo nauda tiek importētajiem un starpniekiem. Fosilajam kurināmajam ir CO₂* izmeši. Tie, kuri to dedzina, netieši ietekmē klimata pārmaiņas.

■ **GRANULAS** ir perspektīvs kurināmais ar mazu pelnu saturu. Tām maz mitruma. Balasts, kas tiek ievadīts kurtuvē, ir mazs, bet degšanas efektivitāte – augsta; ir liels sadegšanas siltums. No cietā kurināmā tas ir videi vislabvēlīgākais, arī cilvēkam ērts.

■ **SKAIDU BRIKETES** ir labas, tām ir diezgan maz mitruma un arī pelnu.

■ **ŠĶELDAS** izmantošanu ierobežo tehnoloģija. Ekonomiski izdevīgi ir šķeldu dedzināt tādā kurtuvē, kuras jauda ir vismaz 1 MW.

■ **KŪDRAS BRIKETĒS** ir sērs. Degot tas veido sēra oksīdus. Tie nonāk gaisā, reaģē ar ūdens pilieniem un skābā lietus veidā sērskābe un sērskābe (vājā koncentrācijā) nonāk uz zemes.

■ **MALKAS** degšanas efektivitāte atkarīga no kurtuves konstrukcijas. Modernos malkas katlos lietderības koeficients sasniedz 75%. Latvijā lietotajiem energoefektivitāte lielākoties ir ļoti maza (zem 50%). No kurtuvē ieliktais malkas puse izkūp gaisā.

* Oglekļa dioksīds

Lai neaizdegas

„Esmu novērojis, ka parastajiem skursteņiem tiek pievienotas ilgdedzes krāsni – tās ir *Jotul* veida un centrālāpkures krāsni un slēgtie kamīni. Likums nosaka: mainot apkures ierīci, jākonsultējas ar speciālistu un jāraksta akts. Ilgdedzes krāsni zemiem ir daudz zemāka temperatūra, skurstenis ātri pieķep ar darvu, un tā ir ugunsbīstama. Ja aizdegas, parastais skurstenis var saplaisāt, uguns var izsprukt bēniņos, kur bieži atrodas degoši materiāli.

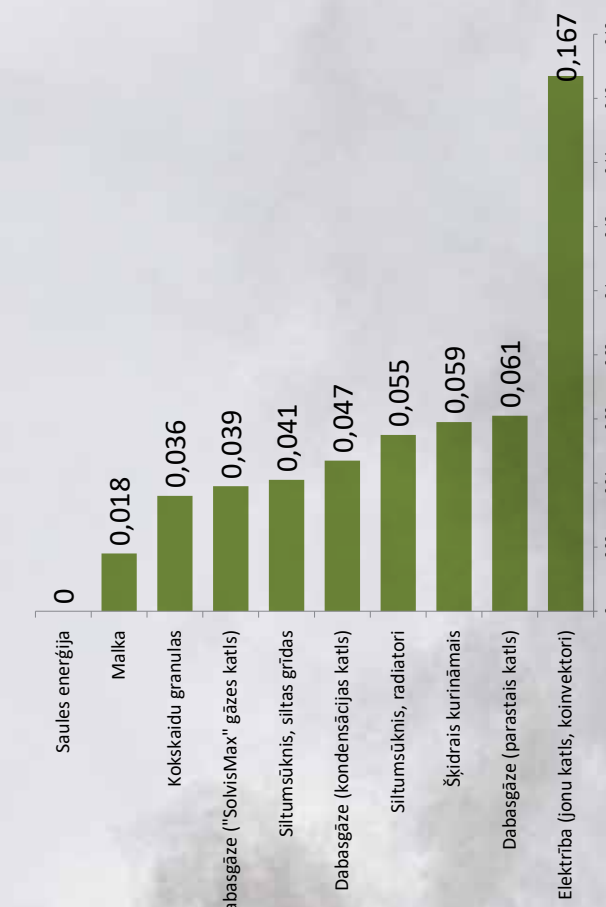
Elijs Bite, sertificēts skursteņslauķis

Ilgdedzes ierīces jāpievieno siltinātam, atsevišķi izbūvētam vai oderētam dūmvadam. Ja izmanto no ķieģeļiem mūrēto, tajā obligāti jāievieto čaula – metāla vai keramikas oderējums, kas palīdz pret aizsērējumu un uguns izplatību, tas ir vieglāk tīrāms.

Bieži vien meistari pievieno centrālāpkures krāsni un saka: „Varat kurināt 60 grādos.” Tomēr jāuztur vismaz 80–90 grādu, jāizkurina, un viss – kad māja silta, vairs nekurinām. Citādi veidojas daudz darvas. Parasti pietiek ar vienu degšanu, lai skurstenī veidotos plaisas. Sākumā mikroskopiskas, nākamreiz lielākas, un uguns var izkļūt ārā. Ja skurstenis izdedzis, noteikti jāsauc skursteņslauķis.

Pēc nesen pieņemta likuma nedrīkst vienam dūmvadam pievienot vairākas apkures ierīces, ja tās tiek mainītas vai ierīkotas no jauna. Divas var pievienot tikai tad, ja ir vienā dzīvoklī un vienā stāvā. Daudzstāvu mājā nedrīkst pie viena skursteņa būt plīts gan pirmajā, gan otrajā stāvā. Ja apakšējais kaimiņš kurina centrālāpkures krāsni, dūmgāzu temperatūra ir zema, skurstenis netiek izsildīts, vilkmes nav, un dūmgāzes iet augšējā kaimiņa dzīvoklī. Tā var saindēties ar dūmiem vai tvanu.”

IZMAKSAS EIRO PAR VIENU KILOVATSTUNDU

GAIS SILTUMSŪKNIS. Uzņēmuma *Tehnoloģiju parks* vadītājs Aldris Zalkovskis rāda, ka gaisa siltumsūknis ir viens no modernākajiem un dabai labvēlīgākajiem apkures veidiem: tas neaizņem daudz vietas, ir drošs un tērē tādus dabas resursus, kas paši atjaunojas.

Visu nosaka tas, kā cilvēks domā

Kuldīgas SIA *Tehnoloģiju parks* valdes pārstāvis Aldris Zalkovskis, izejot cauri veselam attīstības ciklam, savu laiku izveidojis vienu no pirmajiem uzņēmumiem Latvijā, kas pievērsies alternatīvajai enerģijai.

RAŽO KĀ LEDUSSKAPIS

„Manuprāt, visdrošākais un dabai labvēlīgākais ir zemes siltumsūknis,” stāsta A. Zalkovskis. „Vienkāršos vārdos – tā ir noteiktā kontūrā zemē ierakta cauruļu sistēma, pa kuru plūst nesasalstošs šķidrums. Mājā atrodas tāds kā ledusskapis, bet tas darbojas pretēji tam, kurā liekam dzesēties produktus. Saldēšanas iekārta jeb kompresors, kas gāzi saspiež, ierakta zemē. Tas ražo siltumu, kas mājā nonāk radiatoros, kādi atrodas arī ārpusē pierastajiem ledusskapjiem. Siltumsūknī var saņemt atbalstu gan no zemes, gan āra gaisa.

Katram ir savas nepilnības. Zemes sūkņim vajag platību, tie ir 1,2 metru dziļumā ir nelielas temperatūras svārstības – parasti no nulles līdz 17 grādiem. Līdzīgu sūkni var ierīkot virs zemes, pievienojot ventilatoru, kas saldētavu atkausē ar āra gaisu un ievada ēkā kā siltumu. Tas aizņem maz vietas, taču āra temperatūra svārstās no plus līdz mīnus 30 grādiem. Tāpēc aukstajās dienās grūti panākt augstu lietderības koeficientu. Jātērē elektrība.”

KOKS NAV TIK ZAĻŠ

„Vēl ir saules kolektori, bet mūsu klimatā tie nespēj saražot pietiekami. Tie tiek kombinēti ar pamata apsildes sistēmu un vasarā, kad netiek kurināts, nodrošina silto ūdeni.

Pārējie veidi balstās uz uguni – vajadzīgs kurināmais, skurstenis, rodas pelni. No sūkņiem izmešu nav, bet pat koksne tomēr rada gaisa piesārņojumu. Jaņem vērā arī sagāde: cik degvielas tiek tērēts, kokus žāģējot, transportējot,

pārstrādājot malkā, šķeldā, briketēs vai granulās. Tāpēc par absolūti ekoloģisku to nevar saukt.”

NAV VAIRS TIE LAIKI

Uzņēmēja skatījumā ekoloģiskie un ugunsdrošie sūkņi sāk konkurēt ar koksnes apkuri, kurā arī notiek modernizācija. Arvien vairāk jaunajās privātmājās vai vecās krāsni vietā tiek ierīkoti apkures katli, kas prasa mazāk darba. Viszemākās izmaksas ir zemes, tad gaisa siltumsūkņim. Nedaudz dārgākas ir granulās, kas līdzvērtīgas dabagāzei, bet tā Kuldīgā nav pieejama, savukārt sašķidrinātās gāzes izmaksas un siltumietilpība ir vienāda ar dīzeldegvielu. Gan no taupības, gan dabas aspekta starp tiem apkures veidiem, kuros tiek izmantota koksne, A. Zalkovskis vislabāk vērtē automātiskos katlus. „Vis atkarīgā no tā, kā cilvēks domā – cik svarīga viņam ekoloģija, sabalansējot ar ekonomiju.”

MAZĀK DARBA, MAZĀK IZMAKSU

A. Zalkovska namā Liepājas un 1905. gada ielas stūrī, kur darbojas viņa vadītā draudze, atrodas kafējnicā *Makkabi*, apavu veikals utt., bet augstāvē ir dzīvokļi. Līdz aukstajam laikam siltumu nodrošina gaisa sūknis, zemā temperatūrā tiek iedarbināts automātiskais apkures katls, kura krātuvē saiet tonna granulū. Ar to pietiekot nedēļai, tad jāpieber no jauna, bet ilgu laiku tas neprasa. Savukārt katla apkope vajadzīga reizi mēnesī – pārējo izdara automātika.

Valsts reģionālās attīstības aģentūra

Daina Tāfelberga, Iveta Grīniņa, Jolanta Hercenberga, Lāsma Reimanes un Dainas Tāfelbergas foto

Materiāls tapis Latvijas valsts budžeta finansētā mērķprogrammā *Reģionālo un vietējo mediju atbalsta programma*.

KĀDA JUMS MĀJĀS IR APKURE? KURA VIDEI LABĀKA?

Inguna Smutova, logopēde:

– Centrālāpkure. Dzīvoju daudzstāvu mājā Piltenes ielā, tādēļ, kādu apkuri piedāvā, tāda jāņem par labu. Katlumāju kurina ar šķeldu, domāju, ka tas ir dabai draudzīgi.

Sandra Eglīte, slaucēja:

– Man mājās ir malkas apkure. Dzīvoju Ēdoles pagastā, vecā mājā. Esmu apmierināta. Ļoti ērti un izdevīgi, jo paši sagādājam malku un kurinām, kad vajag.

Kristīne Grīnberga, pirmsdekrēta atvaļinājumā:

– Katrai apkurei savi plusi un mīnusi, bet domāju, ka videi vislabākā ir malkas apkure. Gāze ir dārga, centrālā apkure – ērta, bet arī nav lēta. Malka ir lēta, bet pašam jāgādā mežā vai jāpērķ.

Inguna Krasta, bezdarbniece:

– Man mājās ir malkas apkure. Ja ir centrālā, arī tas ir videi labi, jo lielās kurtuves izmanto šķeldu. Ar elektrību, protams, būtu visērtāk.

Tikai koksne un tīrāks gaiss

Juris Hofmanis, inženieris

Kā stāsta KS inženieris Juris Hofmanis, piesārņojuma samazināšanai uzņēmums pirms daudzjiem gadiem pārgājis uz koksni, kas aiz elektrības un dabagāzes ir trešais videi labvēlīgākais kurināmais, toties pats lētākais. Lielajās

katlumājās Lapeģļu un Stacijas ielā tiek izmantota šķelda. Vecajā kurtuvē pansionātā Venta ierīkots automātiskais katls ar granulām, tāpat pārbūvēta kurtuve Jelgavas ielā 38, saglabājot iespēju barga salā piesildīt ar dīzeldegvielu. „Tas nav lēti, lai gan degviela kā kurināmajam ir akcīzes nodokļa atlaide,” skaidro inženieris. „Mums galvenais, lai pilsētā tīrāks gaiss. Dīzelim klāt ir sērs, koksnei tā nav, tāpēc no mūsu katlumājām lielākoties gaisā dūmu veidā nonāk vien balts tvaiks.”

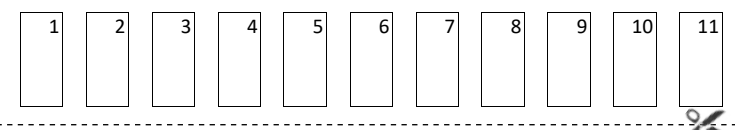
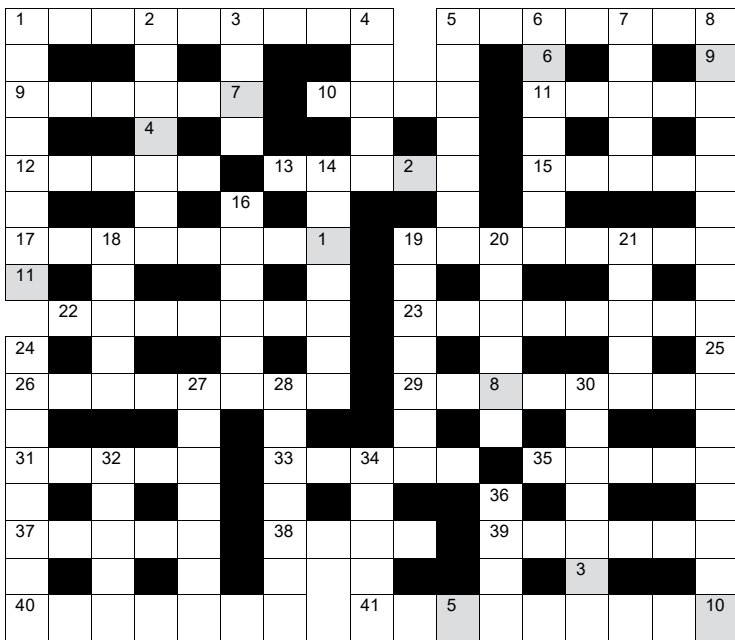
KS centralizētajai piegādei pieslēgtas daudzās iestādes un privātie uzņēmumi. Piemēram, kāda ēka Liepājas ielā, kurā atrodas vairāki veikali. Kādreiz tā apsildīta

no vietējās kurtuves, kur dedzināti arī vidi piesārņojoši materiāli: pape, ar līmi piesātinātas kartona kastes, plastmasa. Dažbrīd melni dūmi radījuši neciešamu smārdu. Mazāka interese esot privātmājām. Iedzīvotājiem visvairāk rūpot taupība, tad drošība, bet dabas saudzēšana ir sirdsapziņas jautājums, jo privātpersonām dabas resursu nodoklis nav jāmaksā.

„Siltumapgādes uzņēmumam regulāri jāaprēķina piesārņojums: cik slāpekļa radīts, cik skābekļa izlietots no kurināmā un saražotajam megavatstundām. Šie skaitļi galvenokārt atkarīgi no kurināmā kvalitātes. Otrs nozīmīgākais rādītājs ir pareiza kurināšana, lai viss sadegtu pilnībā.”

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Veidojusi Daina Skribāne.

Risinājumu gaidām līdz 18. oktobrim.

Horizontāli: 1. Zobens ar viļņotu asmeni, ko turēja ar abām rokām. 5. Senlaiku aukstais ierocis – plats, garš cirvis garā kātā ar asmeni puspēmness formā. 9. Sīki zarndobumaino tipa saldūdens dzīvnieki ar stobrveida ķermeni un dzeļšūnām. 10. Putojošs alkoholisks dzēriens. 11. Ierīce augu un dzīvnieku izcelšanai no dziļu ūdenstilpņu dibena. 12. Slavēna latviešu operdziedātāja ... Garanča (1976). 13. Tauta Eiropā, kas galvenokārt dzīvo Spānijas ziemeļos un Francijas ziemeļrietumos. 15. Upe Saldus novadā. 17. Āda, kas sedz naga sakni. 19. Tūristu pavadoņi Itālijā. 22. Sievas vai vīra brālis. 23. Uzdancot. 26. Stingras, nepiekāpīgas. 29. Dīvaina, neparasta. 31. Briežu dzimtas zīdītājdzīvnieks Indijā un Šrilankas mežos. 33. Dzeltenās ūdensrozes. 35. Vairākkārt spēcīgi iesitis (sar.). 37. Padrēbe. 38. Celtne mājdzīvnieku izmitināšanai. 39. Nesaskaņas, atsvešinātība (pārn.). 40. Īss trīsšķautņu vai četršķautņu duncis. 41. Indiāņu sitamais un metamais ierocis.

Vertikāli: 1. Zobena plakanā puse. 2. Urāna pavadoņi. 3. Latviešu rakstnieks (1885–1945). 4. Antonīms vārdam *auksts*. 5. Mākslīgas ūdenstilpnes. 6. Acs ābola caurspīdīgais ārējais apvalks. 7. Latviešu komponista Emīļa Melngaiļa dzimtā puse. 8. Graudzāļu dzimtas augi. 14. Atdauzīts. 16. Atkārtoti dzīt, trenkāt. 18. Nespēj. 19. Papiroso apvalks. 20. Musulmaņu sievietes sejas plīvurs (dsk.). 21. Franču rakstnieks ... de Balzaks (1799–1850). 24. Liels, smags zobens, ko turēja abām rokām. 25. Dunčveida ierocis Austrumos. 27. Aukstais ierocis – uz pirkstiem uzmaucama caurumota metāla plāksne dūres sitienu pastiprināšanai. 28. Tāds, kas pārceļts uz vēlāku laiku, citu reizi. 30. ASV un Kanādas robežupe (angļu rakstībā). 32. Malkas, kokmateriālu tilpuma mērvienības. 34. Vērīgi apskatīt, aplūkot. 36. Pilsēta Beļģijas ZR, kuras apkārtnē 1. pasaules karā pirmoreiz lietoti ķīmiskie ieroči.

Pareizā atbilde: **REPRODUKTORS** (iekārta (parasti radiotranslācijas tīklā) elektrisko svārstību pārveidošanai dzirdamās skaņās).

ATBILDES. Horizontāli: 1. Kardināls. 5. Kore. 6. Kāls. 8. Stāvs. 9. Sāpnis. 10. Fiasko. 12. Trēns. 16. Ira. 19. Diorāma. 21. Optanti. 22. Osa. 23. Uts. 24. Lignīns. 26. Ailanti. 27. Oši. 31. Uraza. 34. Stikls. 35. Kajaks. 36. Agate. 37. Ikss. 38. Tipi. 39. Akvarelis.

Vertikāli: 1. Kurmis. 2. Dipteri. 3. Nirvāna. 4. Slānis. 5. Kipu. 7. Sūsa. 9. Serdoliks. 11. Obsidiāns. 13. Ēra. 14. Arēna. 15. Amons. 17. Āpsis. 18. Masas. 20. Ass. 21. Ota. 25. Aša. 27. Oregonā. 28. Izstāde. 29. Kivi. 30. Pliska. 32. Pamirs. 33. Šahi.

Pareizi atbildējuši: Vizma Dzalba, Vilnis Bēniņš, Bruno Mekšs, Jānis Lodziņš, Gunta Vāciete, Helēna Remerte, Velta Višņevska, Biruta Insberga, Katrīna Speciusa, Elmārs Derzāvis, Arnis Gulbis.

Atminējumu, izgrieztu no laikraksta, sūtiet uz redakciju *Krustvārdu mīklu konkursam, Kurzemnieks*, 1905. gada ielā 19, Kuldīgā, LV-3301, vai iemetiet redakcijas vēstuli kastītē.

KONKURSIŅŠ

Tēlotājmākslas spēle

133. kārtā. Šis mākslinieks dzimis 1830. gadā. Uzskatāms gan par dāņu, gan franču gleznotāju. Gleznojis ielas, pilsētu nomales, lauku ainavas. Viens no impresionisma pamatlicējiem. Vienīgais, kas savus darbus rādījis visās astoņās impresionistu grupas izstādēs. Bijis daudzu ietekmīgu mākslinieku mentors. Miris 1903. gadā.

Atbildes gaidām līdz 17. oktobra 12.00: *Tēlotājmākslas spēle, Kurzemnieks*, 1905. gada ielā 19, Kuldīgā, LV-3301, vai e-pastā: redakcija@kurzemnieks.lv, vai redakcijas durvju pastkastītē.

132. kārtas atbilde: Pīts Mondriāns (dzimis Pīters Korneliss Mondriāns). *Kompozīcija Nr. 10.*

Pareizi atbildējuši: Velta Višņevska, Ausma Kreidere, Guntis Obodņikovs, Ingars Neimanis, Indra Ābelīte, Mārcis Arājs, Daina Ģerente..

MANS AUTO

Īpašā un pieprasītā kapeiciņa

Kuldīdznieka Edgara Peterlevica automašīna ir pirmais žigulītis – VAZ 2101 jeb tā sauktā *kapeiciņa*. „Izrādās, ka tā ir pieprasīta un ekskluzīva, jo ar to esmu piedalījies kāzās, vecmeitu ballītēs un citos pasākumos.”

IKDIENAI IDEĀLA

Edgars kopā ar brāli Mārtiņu savulaik piedalījušies rallijā, arī žiguli pirkuši kopā.

Ar auto viņš ir apmierināts: „Ikdienas vajadzībām atbilst ideāli. Ja neņem vērā komfortu, ko rada kondicionieris vai klimata kontrole, viss pārējais nodrošināts: tā ir ļoti ērta, ir laba redzamība – brauc kā akvārijā. Ar drošību gan ir tā, kā ir, bet ātrāk par 50 km/h ar to nevar pabraukt. Reiz ceļā uz Skrundu mašīna gāja ar 90 km/h, bet sajūtas nebija omulīgas – pārāk augsti apgriezieni un pārslodze. Tai ir četri ātrumi. Vēl tai nav stūres pastiprinātāja un ir čoks – gaisa padeves regulētājs. Līdz ar to aizdedze ir kreisajā pusē. Pie tā visa jāpiešaujas. Tur ir pat radio ar AM, nevis FM frekvenci. Braucot pa Kuldīgu, var uztver ukraiņu vai poļu radio, bet noteikti jāizvelk antena.”

AR FIATA SKRŪVĒM

„Mūsu īpašumā mašīna ir piecus vai sešus gadus. Tolaik jauniešiem bija stilīgi vizināties ar žigulišiem. Draugi ielika *Kurzemniekā* sludinājumu un jautāja, vai arī mēs negribam. Šo piedāvāja kungs tepat, Kuldīgā. Mašīna forša, uzrunāja arī tas, ka gads diezgan sens – 1972. Pieļauju, ka viens no pirmajiem gadiem, kad tos sāka ražot. Man ir aizdomas, ka kaut kur ir pat fiata skrūves. Tie, kuri interesējas par mašīnām, zina, ka žiguļa un fiata ceļi krustojās, un to novērtē. Cena bija laba. Nopirkām un tā vizināties.”

Edgars Peterlevics ar savu žigulīti un draugu Čarliju.

VAR PIRKT NO RŪPĪGAJEM

„Jebkuram varu ieteikt automašīnu pirkt no senioriem. Mūsējā ir ļoti rūpīgi uzturēta! Pie bijušā saimnieka tā bijusi ilgus gadus. Tā ilgi stāvējusi garāžā. Tehniskais stāvoklis labs, pirmajā apskatē problēmas radīja tikai atgāzes. Žigulim, kas ilgi stāvējis, tas nav nekas pārsteidzošs. Apskati ar šo mašīnu vienmēr esmu izgājis.

Sākumā vizinājāmies pa vasarām. Vienu brīdi tas man bija ikdienas auto. Tagad ir cits, un šis atkal ir sezonas braucamais. Līdz pavasarim stāvēs vecāku pagalmā, lai gan apkure ļoti laba: no dzinēja uzsilst ātri, iekšā ļoti silti.”

AUTO ĒD DAUDZ

Salīdzinot ar mūsdienu auto, degvielas patēriņš gan esot liels: „Pilsētā padsmi litru uz simt kilometriem. Izmantoju 95. benzīnu. Interesanti, ka vienas uzpildes stacijas degviela mašīnai nepatīk. Manuprāt, nevis tāpēc, ka degviela būtu slikta, bet – tieši otrādi – žigulim par smalku. Šai mašīnai vajadzīgas trīs vienkāršas lietas: degviela, dzirkstele un gaiss. Ja kaut kas nedarbojas, viegli atrast

EDGARA IETEIKUMI

- Droši var pirkt žigulus no senioriem – tie ir rūpīgi uzturēti.
- Ja neņem vērā klimata kontroli, stūri bez pastiprinātāja un to, ka jālieto čoks, šī mašīna ir ļoti ērta.
- Rezerves detaļas – pieejamas un lētas. Aizdedzes svece makšā ap eiro, varbūt pat mazāk.
- Žiguli var saremontēt pats, jo tajā viss ir vienkāršs.
- Ļoti laba redzamība – tam nav aklo zonu.
- Drošības gan teju nekādas: žigulī ir bezinerces drošības siksnas, arī virsbūve nav stipra.

cēloni un to novērst. Mums mājās ir liela krievu laika grāmata *Automobilis*, kurā aprakstīti auto no smagajiem līdz vieglajiem. Var apskatīt, kā pašam remontēt. Pirms tam mums bija vēl viens pirmais žigulis un zaporožecs. Tā gan bija dīvaina mašīna, kas mani neuzrunāja. Tad vēl gāju skolā. To uztaisījām trasei un tur arī nobraukājām.”

Brāļi netaisās žiguli pārdot, varbūt tas tiks atjaunots, tam būs lielāks dzinējs un piecpakāpju ātrumkārbā.

Iveta Grīniņa
Lāsmas Reimanes foto

Paulu Koelju. Uzvarētājs ir viens. (Jāņa Rozes apgāds. 9,95 eiro.) Romāna galvenais varonis, krievu miljonārs Igors, ierodas Kannās, lai atgūtu savu bijušo sievu Evu. Mīlestības vārdā ziedojot dzīvības, Igors tiecas atgriezties savā zudušajā paradīzē. Tomēr tā attālinās ik brīdī jo vairāk.

Paulu Koelju. Maktub. (Jāņa Rozes apgāds. 7,95 eiro.) Izlasē *Maktub* populārais brazīliešu rakstnieks apkopojis atziņas, ko deviņdesmitajos gados publicējis vairākos Brazīlijas laikrakstos. Īsajās līdzībās, kuru tēmas smeltas dažādu tautu kultūrā, autors apliecina savu dzīves filozofiju.

Pasakas par kurmīšiem. (Ilustrāciju autore Ilze Bindemane, grāmata sastādīja Ieva Duļevska. *Benkons MMC* Latvijas filiāles izdevums. 5,60 eiro.) Pasakas par sajūtām, mīlestību un vientulību stāstījuši populāri cilvēki: Paukstello ģimene, Elita Veidemane, Hosams Abu Meri u.c.

J.ROZES GRĀMATNĪCAS TOP 10

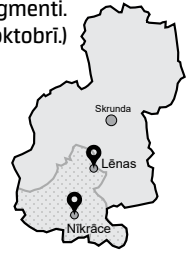
1. Karīna Račko. *Saplēstās mežģīnes.* (Zvaigzne ABC.)
2. Arno Jundze. *Sarkanais dzīvsudrabs.* (Sērijā *Mēs. Latvija, XX gadsimts. Dienas Grāmata.*)
3. Roberts Galbraits. *Dzeguzes sauciens.* (Zvaigzne ABC.)
4. Guntars Račs. *365. 1. daļa (G.Račs).* (Izdevniecība *MicRec.*)
5. Evija Gulbe, Linda Lošina. *Koko un Riko uzvedas kā eņģeļi.* (Zvaigzne ABC.)
6. Lūsinda Railija. *Olīvkoks.* (Zvaigzne ABC.)
7. Viesturs Rudzītis. *Ģimene.* (VR grāmatu apgāds.)
8. Gundega Bičevska. *Dimanti tavā pagalmā.* (Avantis Publishing.)
9. Stīvens Kings. *Tas: 1. grāmata.* (Zvaigzne ABC.)
10. Elizabete Sūzana Filipsa. *Mana spožākā zvaigzne.* (Kontinents.)

REKLĀMA

Nīkrāce cauri gadsimtiem

Dzintra Liekmane (Topošās grāmatas fragmenti.
Sākums 2016. gada 24. oktobrī.)

VECAIS NEDER

1940. gadā ieviesta obligātā izglītība, skolēnu skaits bija vairāk nekā divi simti, krasi mainījās darba tradīcijas. Vairums mācību grāmatu vairs neatbilda padomju varas vajadzībām – drīkstēja lietot tikai tās, kuras Izglītības ministrijas grāmatu novērtēšanas komisija atzina par derīgām. Tā kā jaunās tik drīz neiznāca, skolas darbs bija apgrūtināts. Lielas grūtības radīja arī metodiskā literatūra latviešu valodā. Vecie metodisko darbu izdevumi vairs nebija piemēroti. Tika atcelti mācību nedēļas sākuma un noslēguma brīži, kuros agrāk bija arī reliģiski rituāli. Atcelta vakara junda kopmītnēs. Skolotāji vairs nedrīkstēja iet baznīcā, svētkos nēsāt krustiņu, iet pie dievgalda.

parādīties Andreja Upīša, Leona Paegles, Linarda Laicena un Jāņa Niedras darbi, kurus ieteica lasīt kā skolēniem, tā skolotājiem. Tulkojumos sāka arī izdot krievu klasiķu darbus. Nīkrāces skolā darbu sāka bibliotēka, kas difterīta epidēmijas dēļ divus gadus bija slēgta.

No sienām noņēma agrāko valstsvīru portretus, tajā vietā novietoja padomju valstsvīru attēlus. Izstrādāja arī jaunus kārtības noteikumus, jo vecie vairs nebija piemēroti. Tika atcelti mācību nedēļas sākuma un noslēguma brīži, kuros agrāk bija arī reliģiski rituāli. Atcelta vakara junda kopmītnēs. Skolotāji vairs nedrīkstēja iet baznīcā, svētkos nēsāt krustiņu, iet pie dievgalda.

LIEK ATGRIEZTIES

Arī svinamās dienas nu bija

citas. Pirmā skolas diena – 23. septembris. Pirmsskolas mācības sākās 1. septembrī. Visās klasēs maijā bija gala pārbaudījumi. Pie skolas darbojās pirmmācību klase. Nīkrācē bija ap 35 šādu skolēnu. 7. klase dažās skolās jau darbojās, bet Nīkrācē telpu trūkuma dēļ tādas nebija. Bija arī papildskolas mazizglītotiem jauniešiem. Visās klasēs atgriezās daudzi tie, kuri agrāk skolu bija pametuši. Skolēniem *apgaismota* jaunā laika lielā nozīme, tika atpestīti vecie tituli *kungs* un *kundze*. Vietējām pašpārvaldēm trūcīgie skolēni bija jāapgādā ar apģērbu, apaviem, ēdināšanu un grāmatām. Par to, ka bērni neattaisnoti nav laisti skolā, vecākiem draudēja sods.

SKOLU NEAPPLAŠINA

Līdz ar obligātās izglītības

ieviešanu skolēnu skaits sniedzās pāri 200, kopgaldā piedalījās ap 100. Internatā varēja uzņemt tos, kuri dzīvoja tālāk par četriem kilometriem. No 220 audzēkņiem puse naktis pārgulēja skolā, bet tik lielam skaitam telpas ir šauras un būtu jāpaplašina. Tika domāts par skolas pārbūvi. Pagastā savākts ap 2500 rubļiem, bet dažādu iemeslu dēļ darbs nesākās.

UZŅEM PIONIEROS

Ar 1. oktobri skolā sāka strādāt pionieru vadītāja Marta Gurecka. Pionieru skaits strauji auga. Bija arī daži komjaunieši. Populāra kļuva sienas avīze, kurā rakstīja par veicamiem pasākumiem, pēla negatīvās parādības. Pionieriem bija sava un skolai sava sienas avīze. Pionieru vadītāja palīdzēja gatavot uzskates līdzekļus un pla-

kātus. Lielāku uzmanību pievērsa skolēnu politiskai audzināšanai. Katrā klasē bija iekārtots melnais dēlis, kur atzīmēja skolēnu pārkāpumus. Mācīja arī pazīstamās revolucionāru dziesmas. *Internacionāle* bija valsts himna. 1. maija svētkos rīkoja gājieni uz 1905. gadā kritušo un nezināmo kareivju atdusas vietām, kur nolika vainagus. Komjauniešu organizācija skolā nebija, jo vienkārši tā tik īsā laikā nepaspēja nodibināties.

Neilgu laiku skolu sauca par Nīkrāces nepilno vidusskolu.

(Turpmāk vēl)

Par Kuldīgu, ciņu ar zaļo pūķi un daudz ko citu

Ik gadu 10. oktobrī ir Pasaules garīgās veselības diena. *Kurzemnieks* piedāvā psihoterapeita GUNTA KALNIEŠA atmiņas par laiku, kad viņš strādāja Kuldīgā, un arī par psihiatrijas pirmsākumiem.

(Sākums 9. oktobrī.)

SPĒLE AR PĀRAUDZINĀŠANU

„Kas attiecas uz profilaksi, visiem ārstiem bija jālasa t.s. sanitāri izglītojošās lekcijas skolās un darbavietās, un man, protams, tās bija pirmām kārtām par alkoholismu. Biju kā tāds bubulis, jo priekšnieki savus dzērājus bīdēja ar sūtīšanu uz narkoloģisko kabinetu. Neko jau viņiem tajā kabinetā ļaunu nedarīja, un ārstēšanas iespējas nebija lielas. Tā bija kā tāda spēle. Pacientam regulāri jānāk uz kontroli, kur viņš parasti teica to, ko ārsts no viņa gaidīja – ka alkohols netiek lietots un tieksmes pēc tā nav. Ārsts izlikās, ka tam tic, izrakstīja kādas ne visai efektīvas zāles, ko visbiežāk pacients nemaz nelietoja. Abi gaidīja, kad paies dispanserizācijas laiks: ārsts – lai varētu atskaitēs pacientu uzrādīt kā izveseļojušos, pacients – lai to pašu varētu apgalvot savam priekšniekam, kuram bija jāšūta ārstam raksturojums par savu padoto.

Tomēr varēja rīkoties arī tiešām bargi. Latvijā darbojās trīs ārstnieciskie darba profilaktori (ĀDP): divi vīrieši un viens sieviete. Tās bija slēgta tipa iestādes, uz kurām varēja nosūtīt līdz diviem gadiem, ja tiesa cilvēku atzina par „launprātīgu žūpu, kas izvairās no lietderīga darba, regulāri pārkāpj sabiedrisko kārtību un izvairās no brīvprātīgas ārstēšanas”.

Piespiedu ārstēšana pret alkoholismu mūsdienās atzīta par neefektīvu, tomēr esmu satīcis dažus kuldīdzniekus,

kuriem ĀDP, kā viņi saka, esot nācis par labu, nemaz nerunājot par viņu ģimenēm.”

NOZARE, PAR KURU ZINA MAZ

„Bet atgriezīsimies pie psihiatrijas. Cik daudz sabiedrība par to zina? Šķiet, ka maz arī mūsdienās, lai gan tagad ir nesaldzināmi vieglāk iegūt informāciju. Ja paklausās cilvēku sarunās, palasa presi u.tml., tad tur ir pilna psihiatrisko diagnožu buķete. Viens otru apsūkā pa idiotu vai debilu, dažādi eksperti izsakās par politisko un citādu šizofrēniju, visi zina, ka slimība sākas galvā, visi jau sen cieš no stresa un pēdējā laikā arī no depresijas. Tajā pašā laikā

esmu sastapis ļoti maz to (neskaitot savus studentus), kuri grib par psihiatriju uzzināt ko vairāk. Psihoanalītiķi šo ignoranci izskaidro ar neapzinātām bailēm no paša psihiskajiem traucējumiem.

Psihiatrija kā aprakstoša ziņātne attīstījies 19. gs. beigās – 20. gs. sākuma klīnicistu darbā, viņi bija apveltīti ar izcilām novērošanas un analīzes spējām. Novērojumiem materiāla viņiem netrūka, jo tālaika psihiatriem tika ieteikts ar savām ģimenēm dzīvot tuvāk pacientiem slimnīcu teritorijā.

Citu specialitāšu ārsti psihiatriem pārmet nepilnīgu izpratni par slimību cēloņiem un attīstību, laboratorisku un citu objektīvu metožu mazo īpatsvaru diagnostikā. Ņemot vērā smadzeņu sarežģīto uzbūvi, šī aizkavēšanās ir saprotama, bet pēdējā laikā līdz ar neirozinātņu straujo attīstību stāvoklis mainījies. Un, tā kā pasaulē jau vairāk nekā 60 gadus iestājusies psihofarmakoloģijas

era (t.i., ir sintezētas ļoti daudzas zāles, kas ārstē dažādus psihiskos traucējumus), tad psihiatriskās slimnīcas maz atšķiras no parastajām, bet tiem, kuri nepanes sāpes, asinis un cilvēka dzīves pēdējos brīžus, šī atmosfēra tur liekas pat daudz mierīgāka.”

GADĪJUMI SPILGTĀ ATMIŅĀ

„Psihiatrijas statusu sarežģī tas, ka uz to nevar nešaubīgi attiecināt seno latīņu sentenci „Salus aegroti suprema lex”, kas nozīmē: „Slimnieka labums ir augstākais likums.” (Šis izteikums visiem vecajiem Kuldīgas ārstiem labi iesēdies atmiņā, jo stāvēja pie sienas slimnīcas administrācijas ēkā. Tiesa – kāds jokdaris bija noņēmis pirmo burtu S, bet nevienam nespējot atgādināt.) Savos pirmsākumos, īpaši Rietumeiropā, šai disciplīnai, ko pat nevarēja saukt par psihiatriju (kas nozīmē *dvēseles ārstēšanu*), nolūks bija izolēt nemierīgos, dīvainos un

citādi traucējošos. Un joprojām ir situācijas, kad nākas domāt ne tikai par pacientu, bet arī par to, kā viņa slimības izpausmes iespējamos ģimeni un sabiedrību.

Dažām psihiskajām slimībām var būt arī agresijas epizodes, tomēr krietni retāk, nekā daudzi domā. Šajā ziņā visbīstamākais ir alkohola delīrijs, kas ir akūta psihoze ar ļoti tēlainām, draudošām redzes halucinācijām un dezorientāciju. Slimnieks to iespējams arī aktīvi rīkojas. Par to es varēju pārliecināties jau dažas dienas pēc tam, kad sāku darbu Kuldīgā.

Uz slimnīcas neatliekamās palīdzības nodaļu mani izsauca naktī. Uz kušetes gulēja labi noaudzis vidēja vecuma vīrietis no Putnūdārza, kuru ar pūlēm aiz rokām un kājām saturēja četri miliči. Kā stāstīja raudošā sieva, vīrs jau esot ļoti labs cilvēks, tikai paretam gadoties tā vairāk iedzert. Tā arī vakar esot beidzis vairāku nedēļu *plostu*. Domājusi: viņš kā parasti dažas dienas pavaidēs un atkal būs labi, bet vakarā kļuvis ļoti agresīvs, kliedzis, ka visapkārt esot velni, kas viņu grib nogalināt, paķēris cirvi un sācis mājā skaldīt mēbeles. Sieva bailēs izrāvusi bērns no gultām un aizbēgusi...

Protams, neviena nespēcizvēta iestāde šādu pacientu neuzņems, tāpat jau gandrīz katras slimnīcas vēsturē ir gadījumi, kad līdzīgā neskaidras apziņas stāvoklī kāds izkāpis pa logu no stāva, kas augstāks par pirmo. Šādam gadījumam līdzīgu bija daudz, un gandrīz katru nedēļu kāda Kuldīgas ātrās palīdzības mašīna mēroja garo ceļu caur Skrundu uz Liepājas psihoneiroloģisko slimnīcu.”

Lāsmas Reimanes foto
(Turpmāk vēl.)

„Tā bija kā tāda spēle. Pacientam regulāri jānāk uz kontroli, kur viņš parasti teica to, ko ārsts no viņa gaidīja – ka alkohols netiek lietots un tieksmes pēc tā nav. Ārsts izlikās, ka tam tic.”

Kā inkubējas biznesa radošie cāļi

Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (LIAA) Kuldīgas biznesa inkubatora pirmajā gadā pirms inkubācijā vai inkubācijā ir divdesmit jauno uzņēmēju. Iepazīstinām ar viņiem.

KULDĪGAI SAVA IZLAUŠANĀS ISTABA

Nu jau pāris nedēļu arī Kuldīgā, Baznīcas ielā 32, darbojas daudzviet pasaulē pazīstamā izlaušanās istaba jeb *Escape Room* – spēle, kurā cilvēki no brīvas gribas tiek ieslēgti speciālā telpā, pēc norādēm viņiem jāatrisina uzdevumi, lai no teiktā laikā no telpas izkļūtu.

Pasaulē tā ieguva popularitāti ap 2010. gadu, kad aizvien vairāk šādu istabu tika atvērti Āzijā, ASV un Eiropā.

NO IDEJAS LĪDZ REALIZĀCIJAI

Doma par šādu istabu Matīsam Uplejam un Mārtiņam Puķem radusies janvārī, kad abi jaunie uzņēmēji nosēdusies pie galda radīt ideju biznesam. Tapušas vairāk nekā desmit ieceres, taču šī aizrāvušis visvairāk, jo pašiem spēle ļoti patīk (Matīss bijis kādās 20 šādās istabās). Domājot soli uz priekšu, uzņēmēji sapratuši, ka pēc spēles cilvēki, iespējams, vēlēties pasēdēt

pie kafijas tases vai vīna glāzes, tāpēc nolēmuši izveidot arī kafējnicu. Vasaras sākumā savukārt radusies doma arī gatavot ēdienu – cept šašliku. Tā kā kafējnicai gājies ļoti labi, istabas iekārtošanai vasarā laika nav atlicis. Tomēr

beidzot *Escape Room* ir atvērta apmeklētājiem, un divās nedēļās to jau izmēģinājušas aptuveni 20 grupas.

NEVIENS DUSMĪGS ĀRĀ NAV NĀCIS

Vispirms spēle izmēģināta ar draugiem, šo to nācies pielabot. Pirmās reizes Matīss un Mārtiņš cilvēku reakciju vērojuši ar satraukumu, taču dusmīgs vēl neviens ārā nav nācis. Uzdevumiem dota stunda laika, un arī tie, kuriem nav izdevies tikt līdz galam (un tādu neesot maz), ar spēli esot apmierināti un iznākot priecīgi. Ja viss būtu izveidots pārāk vienkārši, tad gan būtu vilšanās.

Ieejot istabā, daļa mēdzot domāt, ko šeit tik ilgi var iesākt – te taču nekā nav. Taču, ejot soli pa solim, saskatot sakritības, saprotot, ka nekas te nav nejauši un katrai istabas detaļai ir sava jēga,

„Attīstot savu biznesu, dalība Kuldīgas biznesa inkubatorā esot ļoti noderējusi – inkubators palīdzējis tikt pie telpām, izveidot interneta lapu un bukletu, organizējis dažādus seminārus, arī sniedzis morālu atbalstu.”

Kuldīgas izlaušanās istabas veidotāji Mārtiņš Puķe un Matīss Uplejs.

Lai spēlei pieteiktos, var zvanīt pa tālr. 28728202 vai rakstīt feisbuka lapā (@escapekuldiga).

stunda paiet nemanot, un rodas azarts doties uz citām istabām. Rīgā, piemēram, nu jau ir pāri par 200, Ventspilī un Liepājā – pa vienai. Istabas nekonkurē, jo katrai cits stāsts, citi uzdevumi.

IZKLAIDE AR PIEVIENOTO VĒRTĪBU

Bieži esot nācies no tūristiem dzirdēt: lai gan Kuldīga ir ļoti skaista, tomēr te nav nemaz tik daudz, ko darīt, – trūkstot izklaides. Jauno uzņēmēju galvenais uzdevums esot parūpēties par reklāmu. Matīss stāsta: Hercoga Jēkaba tirgus tikko ir apstiprinājums, ka tā nav pietiekama, jo cilvēku pilsētā bijis daudz un, ja vien viņi par šādu istabu būtu zinājuši, visticamāk,

apmeklētāju būtu krietni vairāk.

Izlaušanās istaba piedāvā ne tikai izklaidi, bet arī iespēju citus labāk iepazīt, jo darbība notiek komandā (Kuldīgas *Escape Room* paredzēta no diviem līdz četriem cilvēkiem). Kopā risinot uzdevumus, var labi redzēt, cik dažādi esam: viens ir meklētājs, cits – domātājs, kāds ir ļoti aktīvs, cits tikai skatās. Šī iemesla dēļ citur spēli bieži izmanto uzņēmumi – komandas veidošanai. Matīss savukārt iesaka: „Ja tev ir jauna draudzene, atnāc kopā uz *Escape Room*, lai novērtētu, vai spēsiet sadzīvot, vai viņa tev palīdzēs tikt uz priekšu vai ne.”

LABĀKĀ KAFIJA PILSĒTĀ

Puiši nekautrējas apgalvot, ka

pie viņiem tiek pasniegta labākā kafija Kuldīgā (iespējams, kāds jau būs pamanījis šādu zīmi pie kafējnicas). Te ir vienīgā vieta pilsētā, kur var dabūt kafiju *Illy*, kas pasaulē pazīstama ar ļoti augstiem standartiem gan attiecībā pret kafijas pupiņām (tās lasot ar rokām, pēc tam katru pārbaudot ar datoru), gan arī pret pasniegšanu (bijušas speciālas mācības, lai iegūtu tiesības to pārdot). Tā tiek nodrošināta nemainīga kvalitāte, ko novērtējis arī klienti, – esot tādi, kuri kafējnicu izvēlas tieši *Illy* dēļ.

Savukārt vīna mīļotāji šeit gaidīti īpašos vīna vakaros (parasti piektdienās vai sestdienās), kurus dzērieni ir lētāki nekā parasti.

SIRDSLIETA KĀ BUSINESS

Kuldīdzniecei Larisai Vēzei jau kopš mazotnes patīcis tamborēt. Sākumā tas bijis tikai vaļasprieks, taču laika gaitā aizvien vairāk sācis iegūt biznesa aprises. Lai gan L.Vēze joprojām strādā kā pavāre, esot cerība, ka bērnu kristību un svētku tērpu adīšana un tamborēšana no dabīgiem materiāliem drīz var kļūt par vienīgo nodarbi.

ĀRPUS LATVIJAS NOVĒRTĒTA KVALITĀTE

Pirmie mēģinājumi ar rokdarbiem kaut ko nopelnīt bijuši 2009. gadā, kad Larisa sākusī pēc pasūtījuma adīt kādai meitenei Rīgā. Taču tad izdomājusi uztaisīt savu interneta lapu un darbus pārdot. Pakāpeniski uzradušies klienti, viņa sākusī braukāt pa tirdziņiem. Pērnā gada sākumā atvērusī savu lapu vietnē *Etsy.com*, kurā cilvēki no visas pasaules tirgo rokdarbus, un tas pavēris iespēju savu produkciju pārdot ārzemēs. Pieprasījums bijis gana liels, galvenokārt no Amerikas un Austrālijas, arī no eksotiskākām vietām kā Ķīnas. L.Vēze secina, ka Latvijā cilvē-

kiem diemžēl neesot pirktspējas, jo ar rokām gatavotie apģērbi no augstvērtīgiem materiāliem nav lēti.

Vēl vienu atspērienu biznesā devis tas, ka 2017. gadā L.Vēze iestājās Kuldīgas biznesa inkubatorā. Viņa atzīst: ja nebūtu inkubatora, tad pati, iespējams, būtu pametusi šo nodarbi, jo neesot bijis vairs spēka un trūka arī zināšanu, ko un kā labāk darīt. Inkubators devis gan zināšanas, gan motivāciju doties uz priekšu. Iepriekš, piemēram, nav licies būtiski katram izstrādājumam likt klāt etiķeti un vizītkarti, tagad saprot, ka bez tā nevar iztikt, ir sevi jāparāda.

JA ROKĀ NAV TAMBORADATA, TAD TELEFONS

Pagaidām L.Vēze pati dzīvo no algas, ko nopelna kā pavāre, bet visu ar bērnu apģērbiem nopelnīto naudu iegulda attīstībā – ir iegādāta adāmmašīna, izveidota sava darbnīca. Ir vēlme paplašināties, apmācīt vēl kādu darbinieku.

Galvenais ieguldījums gan ir L.Vēzes, šķiet, teju neizsīkstošā enerģija un laiks, ko viņa velta biznesa attīstībai. „No sešiem rītā līdz diviem es strādāju par pavāru, tad es braucu uz darbnīcu, kur darba laiks ir līdz sešiem vakarā, un tad no sešiem līdz divpadsmitiem ir darba laiks mājās. Brīvdienu nav, svētdienu nav. Visur, kur eju, telefons rokā, jo,

Larisa Vēze ar Kuldīgas biznesa inkubatora palīdzību attīstījusi bērnu svētku apģērbu līniju *Endzi-baby*.

kad kāds raksta, tad ir jāatbild. Labi, ka ģimenē mani visi saprot un atbalsta,” savu dienas ritmu apraksta Larisa.

Neraugoties uz milzu darbu, ko nācies ieguldīt, L.Vēze ar pārlie-

cību iesaka: ja kaut kas tiešām no sirds patīk, bet ir bail, ka varētu nesanākt, tad ir jāiet un jādara – rezultāts būsot.

Maija Jankovska
Lāsma Reimanes foto

PĀRDOD

Veikalā *Dagus*, Liepājas ielā 51, Kuldīgā, **DARBA APĢĒRBUS**, apavus, apjomīgus vīriešu krekļus, bikses, virsjakas. Sieviešu virsjakas, kleitas, apavus, veļu. Vilnas dziju, segas.

Pārdod **PVC LOGUS** un **DURVIS**, visu veidu žalūzijas, bīdāmās durvis, moduļu virtuves. Iespējams līzings. Mucenieku iela 25, tālr. 28448638, Gravas iela 1 (*Elvi*), tālr. 28378818.

PVC LOGUS, DURVIS, PALODZES. Mērīšana, montāža, piegāde. E-pasts: imk@inbox.lv, tālr. 26441415.

Sausu, skaldītu **MALKU** ar piegādi. Tālr. 27885688.

Skaldītu lapkoku **MALKU**. Ātra piegāde. Tālr. 26627800.

Sausu, skaldītu bērza **MALKU** maisos. Tālr. 26544462.

SIA *AJG plus* – sazāģētu lapkoku nomaļu **MALKU**. Tālr. 29399939.

Ar piegādi pārdod sausu, skaldītu **MALKU**, zāģētavas atgriezumus, 3 m garu lapkoku meža malku. Tālr. 29249578.

Meža **MALKU** visām apkures sistēmām, 25 eiro krāmētā sterā. Tālr. 24957247.

PĒRK

SIA *Lāses AM* kautuve par labām cenām iepērk **GOVIS, BULĻUS, TELES**. Bioloģiski sertificētiem lopiem augstas cenas.

Piemaksa par nodoto lopu daudzumu, par gaļas šķirņu lopiem. Tālr. 29353243, e-pasts: lases@inbox.lv.

SIA *AIBI* iepērk **LIELLOPUS, JAUNLOPUS, AITAS, ZIRGUS**. Labas cenas. Samaksa tūlītēja. Svāri. Tālr. 26142514, 20238990.

Z/š *SMAIDAS* pērk **MĀJLOPUS**. Tālr. 29437251, 28393052, 63341221.

SIA *Valinda* pērk **GOVIS, BULĻUS, TELES**. Tūlītēja samaksa. Tālr. 29434034.

SIA *Cēsu gaļas kombināts* par augstām cenām iepērk **JAUNLOPUS** un **LIELLOPUS**. Samaksa pēc vienošanās. Tālr. 28770777, 26185703.

Vieglās **AUTOMAŠĪNAS**, traktoru **PIEKABES, INVENTĀRU**. Tālr. 26104984.

Mopēda *Delta* **RIEPAS** vai **RITENUS**. Tālr. 26138599.

MEŽUS, CIRSMAS, MALKU – ātra un laba samaksa. Palīdz noformēt dokumentus. Tālr. 26544462.

Latvijas mežsaimnieks – **MEŽUS** ar **ZEMI**. Tālr. 26106212.

ĪPAŠUMUS ar mežu un cirmsas. Tālr. 25770062.

SIA *PRIEDES AG* pērk **MEŽA ĪPAŠUMUS** un **CIRSMAS**. Tūlītēja, visaugstākā samaksa. Tālr. 26993794.

NEPĀRDOD, bet izstrādā! Profesionāla mežizstrādes konsultācija, www.proto.lv, tālr. 29434182.

Iepērk **MALKU** (3 m). Tālr. 26125312.

Kuldīgā, Mederu ielā 8, **ĀBOLUS**. Augstākā cena, braucam pakā. Tālr. 22481824.

Alsungā, Liepu ielā 4, **ĀBOLUS**. Tālr. 26528953.

ĀBOLUS sulai, transports pa novadu 24/7. Tālr. 26284210.

Sulas **ĀBOLUS** par labu cenu. Ir transports. Tālr. 27331679.

GRIBU ZINĀT

Uz dārzkopju jautājumiem gatava atbildēt dārzniece Rūta Valtēre. Uz jautājumiem par uzturu atbildēs uztura speciāliste Katrīna Spulniece-Aišpure (e-pasts: katrinaspulniece@inbox.lv). Zvaniet (63350565), un mēs nodosim viņām jūsu jautājumus!

Par ķiplokiem

Ko darīt ar ziemas ķiplokiem, ja dārzs vienā ūdenī? Kad tos stādīt?

Stādīšanai piemērots laiks ir no 20. līdz 25. oktobrim. Ķiploku audzētājs Gunārs Birznieks uzsver: nav nekādas vainas, ja ķiplokus iestāda jau augusta beigās vai septembrī, bet tad jāreķinās, ka līdz rudenim paspēs sadīgt ziemotspējīgās nezāles, tāpēc pavasarī pirmais darbs būs ravēt. Stādot tradicionālajā laikā, t.i.,

oktobrī, reizē ar tulpēm, nezāles neuzdīgst, taču jāievēro svarīgs nosacījums – dēstīšanai drīkst izmantot tikai tos ķiplokus, kas novākti laikā. Lai nenokavētu īsto vākšanas laiku, G. Birznieks vienmēr uz pāris simtiem augu vienu atstāj ar nenolauztu ziedpumpuru, ko iezīmē. Sākumā ziedkāts noliecas uz leju; kad tas sāk slieties stāvus un iztaisnojas, tā ir zīme, ka ķiploki jāvēc. Pie mums vairāk ierastos svitrainos novāc ap

20.–25. jūliju. Ja tas nokavēts, tad gan ķiploku daiviņas jāstāda vēl (novembra sākumā) – siltā, garā rudenī, pat novembra beigās. SIA *Latvijas ķiploks* speciālisti atzīst: peļķēs tiešām stādīt nevajag, bet arī viņi uzskata, ka nekas nav nokavēts. Tagad jāgaida, kad pāries lietavas un dārzi apžūs. Ja sliktis laiks tomēr turpināsies līdz pat novembrim, tad stādīšanu var atstāt uz pēdējo brīdi pirms sala.

SPORTA KELENDĀRS

• 19.X 17.00 Skrundas vidusskolas zālē – Kuldīgas novada atklātais čempionāts **VOLEJBOLĀ**.

• 21.X 10.00 Kuldīgas sporta namā (Virkas ielā 13) – minispēles **BASKETBOLĀ** U-12, U-13 grupai.

• 21.X 10.00 Kuldīgas hallē (Piltenes ielā 25) – novada atklātais čempionāts **VOLEJBOLĀ**.

• 21.X 12.00 Krauju priedēs – Kuldīgas novada atklātais čempionāts **RITENBRAUKŠANĀ** krosā.

• 21.X 18.00 Kuldīgas hallē – 1. līgas spēle **FLORBOLĀ**: *Kuldīga/NSS – Irlava/Avant*.

• 22.X 13.00 Kuldīgas hallē – Nacionālās līgas 2. divīzijas spēle **VOLEJBOLĀ** vīriešiem: *Kuldīgas NSS – Dundaga*.

RECEPTĒ

Katrīna Spulniece-Aišpure, uztura speciāliste

Sēnes tomātu biezenī ziemai

Vajadzēs: 700 g sēņu, 300 g tomātu biezeņa, 2 sīpolus, 1 ēd.k. sviesta, lauru lapas, smaržīgos piparus, 1 ēd.k. sāls, 1 ½ ēd.k. cukura.

Kā pagatavot: sēnes notīra un sagriež šķēlītēs, var izmantot dažādas bekas vai baravikas. Ar receptē doto produktu daudzumu var piepildīt vienu litra burku.

Katliņā sviestā apcep sīki sagrieztus sīpolus, pievieno sēnes, lauru lapas, piparus, sāli un cukuru. Visu sautē 10–15 minūtes. Pievieno tomātu biezeni un vēl pasautē apmēram 10 minūtes. Verdošu masu pilda izkarsētās burkā, aizvāko un sterilizē 100 grādos: puslitra burkas – 45 minūtes, litra burkas – 60 minūtes.

Par sporta pasākumiem, rezultātiem informējiet e-pastā: inta.jansone@kurzemnieks.lv!

APSVEIKUMS

*Lai tavām dienām rožu smarža,
Kas dzīves steigā nepazūd,
Un arī rūgtos brīžos proti
Ar rožu dvesmu kopā būt!*

/K. Apškrūma./

Mīļi sveicam **ASTRĪDU** un **ILMĀRU KANAPOLUS** zelta kāzās.

Sveic bērni ar ģimenēm

DAŽĀDI

MODRA AUTOSKOLA rīka ātros B, BE, C un CE autovadītāju kursus Kuldīgā, Pētera ielā 5. Tālr. 26120089.

MODRA AUTOSKOLA rīka **95. KODA** kursu Kuldīgā, Pētera ielā 5. Sākums 16. oktobrī. Tālr. 26120089.

Kuldīgas novada **PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBAS CENTRS** aicina uz kursiem: bērnu aprūpes pamati (auklīšu kursi, 40 stundas) – 1. nodarbība 28. oktobrī; *Minimālās higiēnas prasības pārtikas uzņēmumā*; datorzinības ar vai bez priekšzināšanām (32 stundas); vācu, angļu valoda ar vai bez priekšzināšanām (80 stundas); interjera dizaina pamati (40 stundas – 10 nodarbības). Pieteikšanās un informācija pa tālr. 63322540 vai pic@kuldiga.lv.

Siltinām mājas ar **EKOVAITI**, granulām un termoputām. Tālr. 26748235.

SIA *Bērzi plus* notīra krūmu **AP-AUGUMU** no laukiem un grāvjiem. Pērkam zarus šķeldošanai un cirmsas izstrādei. Tālr. 29150380, 26458900.

Spiež **SULU**. Tālr. 29653166.

VĒLAS NOMĀT

Kompānija vēlas nomāt **ZEMI** vēja elektrostaciju parka izveidei. Augsta nomas maksa gadā. Tālr. 22552262.

W
SVEASKOG
BEZ MAKSAS ATTĪRA
NO KRŪMIEM
laukus un citas
aizaugušas platības.
PĒRK
zarus, cirsma atlikumus,
šķeldojamu materiālu.
ĀTRA SAMAKSA.
25 622 293 (Āris)

Latvijas mežsaimniecības uzņēmums **par ļoti labu samaksu nopirks MEŽA ĪPAŠUMU**, augošus kokus jūsu īpašumā. Cenas līdz pat 10 000 eiro/ha. Sertificēts taksators izgatavos meža inventarizācijas lietu, cirsmu skices, ja nepieciešams, atjaunos robežstīgas un kupicas. Zvaniet, sarunāiet tikšanos un izmantojiet iespēju **BEZ MAKSAS** iegūt izglītota mežziņa profesionālu konsultāciju par nepieciešamajām mežsaimnieciskajām darbībām īpašumā, lai uzlabotu tā augšanas apstākļus un ekonomisko vērtību. Garantējam profesionālu un godīgu attieksmi.

- Ja vēlaties pārdot īpašumu vai augošus kokus, tālr. 28368838.
- Ja vēlaties izgatavot taksāciju, skices vai atjaunot robežstīgas, tālr. 29175345.
- Ja vēlaties sarunāt bezmaksas konsultāciju, tālr. 26129919, info@lmu.lv.

LĪDZJŪTĪBA

*Ir aplukuši soļi,
Vien paliek mīlestības gaišais stars.*

/O.Vācietis./

Izsakām līdztūtu piederīgajiem, **RITVARU DUPATU** mūžtūba pavadot. **DZIKS Palejas-1**

*Izturi, dvēselīt,
Izturi!
Vēl šodien
Tavas debesis raudās.
Rīt tajās
Šūposies saulīte
Līgotnēs gaiši gaišās.
Bet varbūt rīt
Tu smaidīsi,
Enģeļu gaismas
Apmirdzēta.*

/Z.Saule./

Pēc smagām ciešanām aizsaulē aizgājusi mūsu mīļā mammīte un omīte **LIGITA RUBE** (29.08.1938. – 12.10.2017.). IZVADĪŠANA otrdien, 17. oktobrī, 15.00 no Kalnu kapu kapličas. Piederīgā

VAJADŽĪGI

Kokapstrādes uzņēmums SIA *Latigma* (40003622132), ražošanas jaudai palielinoties, **AICINA DARBĀ**: iekārtu operatorus, auto *kāristus*, maiņas meistarus, mehāniķi, kurinātājus. Konkurētspējīgs atalgojums. Nodrošinām ar transportu. Tālr. 26368239.

SIA *Būvfirma P.B.A.* (41203039760) – **BŪV-DARBU VADĪTĀJA PALĪGS** darbam ar būvniecības dokumentiem. Tālr. 29705025.

LPKS **ZELTA TEĻŠ**
IEPĒRK
LIELLOPUS un
JAUNLOPUS.
Augstas cenas. Samaksa tūlītēja vai ar pārskaitījumu. Tālr. 26114519.

INTERESANTI

Iedzīvotāji mīlēja latus

Latvijā joprojām daudziem gluži psiholoģiski ir grūti atvadīties no latiem. Kā piemināta tiek glabātas ļoti populāras vienlatnieku kolekcijas monētas. Kaut arī latus ir nomainījuši eiro, iedzīvotājiem mājās ir vairāk nekā 300 miljoni monētu, kas svarā pārsniedz 750 tonnas. Vienu un divu santīmu monētas neapmainītas ir ap 240 miljoniem gabalu, bet neapmainītas viena lata monētas, ieskaitot kolekcijas vienlatniekus, – aptuveni 24 miljoni. Savukārt no vairākiem miljoniem neapmainīto papīra banknošu iedzīvotāji visvairāk ir saglabājuši piecu latu (gandrīz 2 miljoni) un 20 latu (ap 900 tūkstošiem) banknotes. Tā kā Latvijas Banka solījusi latu maiņu pret eiro veikt mūžīgi, joprojām katru dienu bankā ierodas 5–10 cilvēki, kuriem ir vajadzība kādreizējo nacionālo valūtu apmainīt.

VĀRDA DIENAS

No 16. līdz 22. oktobrim
 16. Daiga (4140), Dinija (155), Dinārs (209)
 17. Gaits (10), Karīna (3918), Gaitis (98)
 18. Rolands (4309), Rolanda (21), Ronalds (919), Erlends (103), Lūkass (249)
 19. Elīna (8392), Drosmis (7), Drosmā (93)
 20. Leonīds (3190), Leonīda (147)
 21. Urzula (39), Severīns (19)
 22. Īrisa (145), Irīda (55), Airisa (100)
Populārākie: Elīna un Rolands.

LAIKA ZIŅAS

ŠODIEN, 16. OKTOBRĪ	RĪT, 17. OKTOBRĪ
Dienas garums – 10 st. 19 min. Saulē lec 7.59, riet 18.08.	Dienas garums – 10 st. 15 min. Saulē lec 8.01, riet 18.16.
Naktī +12°...+13°	Naktī +8°...+12°
 4-5 m/s	 3-5 m/s
Dienā +14°...+16°	Dienā +8°...+13°
 4-6 m/s	 2-4 m/s

IZDEVĪGI!
 Abonējot *Kurzemnieku*
 2018. gadam
 no 2. līdz 22. oktobrim
 visās pasta nodaļās, pie
 pastniekiem, internetā, redakcijā
 un pa tālruni 67008001 vai
 27008001,

**ĪPAŠĀ
 CENA**

62
 eiro

67,10
 eiro

JAUNĀ NODOKĻU POLITIKA #nodokļureforma

Apmeklē VID bezmaksas seminārus un uzzini, kas nākamgad mainīsies līdz ar nodokļu reformu!

Aktuālas tēmas ikvienam - grāmatvežiem, uzņēmējiem un privātpersonām.
 Semināri Kuldīgā notiks **17. un 24. oktobrī**
 Liepājas ielā 48, 10.00-13.00

Pieteikšanās semināriem www.vid.gov.lv sadaļā "Notikumi".
 Vairāk informācijas, zvanot 67123787.

Vislatvijas šķiratlons uzņēmumiem

Latvijas Zaļais punkts līdz nākamā gada 13. maijam aicina biroja darbiniekus iesaistīties akcijā *Vislatvijas šķiratlons*. Mērķis ir mudināt uzņēmumus atkritumus šķirot, izglītēt vēl plašāku auditoriju, tā uzlabojot šo sadzīves prasmi arī citviet. Lai piedalītos, pie biroja preču piegādātāja *Officeday* jāiegādājas īpaši konteineri, jāreģistrējas akcijai un jāšķiro, fotogrāfijas vai video kā apliecinājumu sūtīt: pasts@officeday.lv. Trīs uzņēmumi, kuri būs izpildījuši noteikumus, izlozē iegūs šķiratlona treniņu kopā ar galveno treneri Viktoriju. Savukārt tie biroja darbinieki, kuri vēlas sacensties bateriju vākšanā, aicināti iesaistīties ikgadējā sacensībā kopā ar *Officeday*. Katrs nodotais pilnais lietoto bateriju spainītis būs loterijas biļete izlozei par galveno balvu – *Latvijas Zaļā punkta* un *Fazer* sarūpētām vēlbroskastīm birojā 250 eiro vērtībā. Abu disciplīnu uzvarētāji tiks paziņoti nākamgad 21. maijā. Nolikums: www.zalais.lv un www.officeday.lv.

JAUNAIS – Latvijas simtgadei veltītais – KURZEMNIEKA kalendārs klāt!

To pagaidām varat iegādāties **LAIKRAKSTA REDAKCIJĀ** 1905. gada ielā 19, Kuldīgā, (bez tirdzniecības uzcenojuma par 3 eiro)

KULDĪGĀ
 • Zvaigznes grāmatnīcā
 • veikalā *Dārziņš*
 • Kuldīgas aktīvās atpūtas centrā Rātslaukumā, Baznīcas ielā 5

SKRUNDĀ
 • veikalā *Jumis*
ALSUNGĀ
 • veikalā *Kristīne*

IESPĒJA

Lai paši uzlabotu drošību

Līdz 18. oktobrim *If drošības fonds* pieņem projektus konkursā, kurā ikviens Kurzemes skola, bērnudārzs vai biedrība var iegūt 1000 eiro kādai drošības vajadzībai.

Iepriekš piedalījusies arī Kuldīgas biedrība *Grants 29* un Skrundas pirmsskolas izglītības iestāde *Liepziedīņš* (pēdējā ieguva 1000 eiro).

Fonda nolikums paredz, ka nauda tiek piešķirta, piemēram, drošības inventāra (kameru, apgaismojuma u.c.), atstarojošo vestu, velosipēdistu ķiveru, dūmu detektoru u.tml. ierīču iegādei, nožogojumam, spēļu un mācību laukumiem, kāpņu margām utt.

Konkurss notiek trīs kārtās: līdz 18. oktobrim gaidīti pieteikumi, otrajā tie tiek izvērtēti, trešajā

kārtā par finālam izvirzītajiem projektiem līdz 3. novembrim varēs *If Apdrošināšanas* kontos nobalsot vietnēs *Facebook.com* un *Draugiem.lv*. Trīs uzvarētāji tiks paziņoti 6. novembrī, katrs var savai iecerei iegūt 1000 eiro. Pieteikuma veidlapa: www.if.lv/drosibasfonds.

Dot iespēju augt ģimenē

Labdarības maratonā *Dod pieci* no 17. līdz 23. decembrim šīgada tēma būs – ļaut bērnam augt pilnvērtīgās ģimenēs.

Ceturto gadu Latvijas Radio šo akciju rīko kopā ar Latvijas Televīziju un labdarības organizāciju *Ziedot.lv*.

Valstī ik gadu vidēji 1500 bērnu dzīvo bērnunamos, ik dienu saskaroties ar tādām problēmām kā mīlestības trūkums, pamestība

un vardarbība. Šogad labdarības maratona tēmturis būs *#SalaboBērnību*.

„Par to, kam tieši šogad aicināsim ziedot, vēl informēsim, taču jau tagad varam teikt, ka būs iespēja atbalstīt bērnus, kuri neaug ģimenē,” tā saka radio *Pieci.lv* satura galvenā redaktore Anna Platpīre. „Mēs vēlamies, lai ikvienam bērns piedzīvotu laimīgu bērnību un ģimeni. Katram vajag ģimeni, jo bez tās nav bērnības.”

Pērn *Dod pieci* aicināja ziedot vēža skarto cilvēku atbalstam, lai onkoloģiskajiem pacientiem un viņu tuviniekiem sagādātu psihosociālo rehabilitāciju. Nevalstiskā organizācija *Dzīvības koks* par saziēdoto naudu šogad sarīkojusi jau 18 nometnes, kurās 360 šīs slimības skartie cilvēki varēja saņemt dažādu nozaru speciālistu padomu. Par atlikušo summu tiks rīkotas vēl trīs nometnes.

Līdz pirmdienas 11.00 informējiet:
 par pasākumiem e-pastā: aiga.blumberga@kurzemnieks.lv,
 par notikumiem draudzēs e-pastā: dina.porina@kurzemnieks.lv, tālr. 63350568!